

energiavirasto
energimyndigheten

Dnro 914/201/2016

ENERGIAVIRASTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2016

Sisällys

1. Toimintakertomus.....	1
1.1 Johdon katsaus	1
1.2 Tuloksellisuus	2
1.3 Vaikuttavuus.....	4
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	4
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	7
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	8
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	9
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	10
1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	11
1.4.4. Yhteisrahoitteen toiminnan kustannusvastaavuus	12
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	12
1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	16
1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	17
1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	19
1.7 Tilinpäätösanalyysi	21
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	21
1.7.2. Talousarvion toteutuminen.....	23
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma	26
1.7.4 Tase.....	28
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	29
1.9 Arviointien tulokset.....	30
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	31
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	31
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	31
2 Talousarvion toteumalaskelma	32
3 Tuotto- ja kululaskelma	34
4 Tase.....	35
5 Liitetiedot	37
6. Allekirjoitus.....	42

1. Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Energiaviraston vuosi 2016 oli kokonaisuutena arvioiden onnistunut. Virasto kykeni pääosin saavuttamaan sille asetetut tavoitteet. Viraston toiminnan tehokkuus ja vaikutavuus sekä asiakaslähtöisyys olivat kunnossa. Myös henkilöstön hyvinvointi parani vuoden aikana.

Energiaviraston tehtävät lisääntyivät yksittäisten lisätehtävien sekä isompien tulevien tehtäväkokonaisuuksien toimeenpanon valmistelun johdosta. Myös nämä tehtävät virasto kykeni hoitamaan tavoitteiden mukaisesti.

Virasto kehitti suunnitelmallisesti toimintaansa. Kehittämisen painopisteenä oli toimintatapojen järjestelmällinen parantaminen pienin askelin. Virasto esimerkiksi kuvasi sekä tarvittavilta osin yhtenäisti ja uudisti lupaprosessinsa sekä määrittä niille palvelulupaukset. Vuoden aikana käyttöön otettiin myös päästökaupparekisterin sähköinen asiointijärjestelmä sekä viraston päätöksentekoprosesseissa sähköinen allekirjoitus.

Energiavirasto otti onnistuneesti Kiekun käyttöön vuoden alusta. Valtion taloushallintostrategian mukaisesti virasto hyödyntää yhteisiä prosesseja ja Palkeiden palveluita laajasti. Valtorin asiakkaana virasto oli ensimmäisen kokonaisen vuoden. Virasto on myös Valtorin asiakkaana pyrkinyt ottamaan sen tarjoamia palveluita laajasti käyttöön ensimmäisten joukossa.

Viraston toiminnan kehittämishankkeet koottiin ”virkamiehenä tulevaisuuden Energiavirastossa” -otsikon alle. Näillä kehittämishankkeilla tuetaan viraston vastuulle kuuluvien tehtävien tekemistä lainsäädännön edellyttämällä tavalla sekä viraston strategian ja tulosohjauksen mukaisesti. Kehittämishankkeiksi on valittu viraston johdon harkinnan perusteella olennaisia ja käytännönläheisiä teemoja. Kehittämishankkeet on jaettu toteuttamisen kannalta sopivan kokoisiksi osahankkeiksi ja viraston henkilöstö on sitoutunut niiden läpivientiin.

Virasto edisti eurooppalaisia sähkö- ja kaasumarkkinoita muun muassa yhteistyövirasto ACERin sekä yhteistyöjärjestö CEERin kautta. Markkinoiden toimivuutta virasto edisti myös pohjoismaisena viranomaisyhteistyönä NordREGissa, jonka puheenjohtajana virasto toimi vuonna 2016, sekä yhteistyössä Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa.

Vuoden aikana tuli voimaan useita eurooppalaisia sähkömarkkinoiden verkkosäätöjä, joiden toimeenpano työllistää virastoa lähivuosina. Energiavirasto määrittä myös sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapainon varmistamiseksi kesästä 2017 eteenpäin kolmen vuoden ajaksi tarvittavan tehoreservikapasiteetin määrän ja käynnisti sitä koskevan hankinnan. Vähittäismarkkinoiden kilpailun edistämiseksi virasto käynnisti sähkön hintatavertailupalvelujärjestelmän uudistamishankkeen.

Maakaasuinfrastruktuurin edistämiseksi Energiavirasto antoi yhdessä Viron sääntelyviranomaisen kanssa päätöksen Suomen ja Viron välisen Balticconnector-maakaasuputkihankkeen kustannusten jakamisesta.

Sähköverkoissa virasto antoi vuosia 2012–2015 ja maakaasuverkoissa vuosia 2010–2015 koskevat valvontapäätösluonnokset lausuttavaksi joulukuussa. Virasto arvioi säh-

kön jakeluverkonhaltijoiden toimittamat toiset kehittämissuunnitelmat ja edellytti verkonhaltijoita tekemään niihin tarvittavia muutoksia. Virasto oli myös aktiivisesti mukana siirtohinnoittelun korotuskattoa koskevan uuden lainsäädännön valmistelussa, joka sai alkunsa vuoden alussa käydystä voimakkaasta julkisesta keskustelusta.

Päästökaupassa lukuisat päästölupamuutokset työllistivät virastoa päästöjen raportoinnin ja todentamisen valvonnan ohella. Virasto osallistui aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön ja vei eteenpäin kehitysehdotuksia järjestelmän hallinnollisen taakan keventämiseksi erityisesti pienten laitosten osalta. Virasto kehitti palvelujaan asiointijärjestelmällä, jonka käyttöönoton myötä päästökaupparekisterin asiakaspalvelussa siirryttiin pääosin sähköiseen asiointiin. Vuonna 2016 aloitettiin virastorajat ylittävä kehitysprojekti, joka nopeuttaa päästöoikeuksien ilmaisjakoon liittyvien tuotantotietojen keräämistä tulevana vuosina.

Virasto myös jatkoi projektia hallitusohjelman mukaisen päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointijärjestelmän vuonna 2017 tapahtuvaa toimeenpanoa varten.

Uusiutuvassa energiassa viraston tehtävät painottuivat syöttötariffijärjestelmän hallinnointiin ja biopolttoaineiden kestävyysjärjestelmiä koskevien päätösten käsittelyyn. Lisäksi viraston asiantuntijat osallistuivat työ- ja elinkeinoministeriön asettamien uusiutuvan energian uutta tukijärjestelmää, ILUC-direktiivin toimeenpanoa ja liikenteen biopolttoaineita koskevien työryhmien työhön. Lisäksi virasto valmisteli metsähaketuen rajauksen ohjeistusta ja lokakuussa 2016 muutetun tuotantotukiasetuksen mukaisesti linjauksia tuulivoimaloiden hyväksymisestä syöttötariffijärjestelmään.

Tuulivoimakiintiöstä oli vuoden 2016 lopussa varattu hyväksymispäätöksillä ja kiintiöpäätöksillä yhteensä noin 2400 MVA. Lisäksi muita varauksia oli noin 100 MVA, joten tuulivoimakiintiö tuli vuoden aikana täyteen.

Energiatehokkuudessa toiminnan painopiste oli uusien energiatehokkuussopimusten 2017–2025 neuvottelujen saaminen päätökseen sekä sopimusten allekirjoitustilaisuuden järjestelyt. Myös yritysten ja kuntien sopimuksiin liittymistä tukevaan aineistoon ja muuhun sopimustoiminnan markkinointiin panostettiin merkittävästi. Suurten yritysten pakollisten energiakatselmusten valvonta käynnistyi syksyllä. Ekosuunnittelun osalta pääosa työstä kohdistui horisontaalisten standardien valmisteluun. Virasto osallistui lisäksi EU:n komission talvipaketin osana tulleiden energiatehokkuusdirektiivin muutos-ehdotusten ja uuden hallintomallin analysointiin.

1.2 Tuloksellisuus

Energiaviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön välisessä 11.12.2015 allekirjoitetussa tulossopimuksessa vuosille 2016–2019 (jatkossa tulossopimus) viraston toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetetut tavoitteet on jaettu neljään asiakokonaisuuteen

Digitaalisuuden edistäminen;

Normien purkaminen;

Valvonnan ja edistämisen taloudellisuus; sekä

Asiakastyytyväisyys.

Taulukossa 1 on esitetty nämä tavoitteet toteutumineen.

Taulukko 1 Toiminnallinen tuloksellisuus vuosina 2014–2016

Tavoite	Mittari	2014 toteuma	2015 toteuma	2016 tavoite	2016 toteuma
Digitalisuuden edistäminen					
Tavoite 3 ¹ : Viraston asiahallintaprosessin digitalisointi	Sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuus kaikista kirjaustapahtumista, % (vähintään)	52	53	65	55
Normien purkaminen					
Tavoite 4: Viraston lupaprosessien sujuvoittaminen ja niitä koskeva palvelulupaus	Viraston lupaprosessien palvelulupaus, käsittelyaikaa päiviä (enintään)	-	-	Kuvataan, yhtenäistään ja uudistetaan	Kuvattu, yhtenäistetty ja uudistettu
Valvonnan ja edistämisen taloudellisuus					
Tavoite 5: Energiamarkkinoiden valvonnan taloudellisuus	Sähkö- ja maakaasuvälön toimintakustannukset per sähkön ja maakaasun kulutus yhteensä, snt/kWh (enintään)	0,0035	0,0033	0,0034	0,0032
Tavoite 6: Ilmastotavoitteiden edistämisen taloudellisuus	Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluva laitosta kohden, euroa/laitos (enintään)	3 392	2 723	3 000	2 649
	Uusiutuvan energian tuotantotukien hallinnoinnin toimintakustannukset järjestelmässä mukana olevilla laitoksilla tuotettua sähköä kohden, euroa/MWh (enintään)	0,39	0,35	0,33	0,30
Asiakastyytyväisyys					
Tavoite 7: Viraston asiakkaiden tyytyväisyys viraston toimintaan	Asiakas- ja sidosryhmäkyselyn kokonaisarvosana, asteikko 1-5 (vähintään)	3,52	Ei tehty, kysely toteutetaan joka toinen vuosi	3,65	3,55

Digitaalisuuden edistäminen

Viraston digitaalisuuden astetta mitataan sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuudella kaikista kirjaustapahtumista. Asetettuun tavoitteeseen ei päästy vielä vuoden 2016 aikana. Tämä johtui pääosin siitä, että päästökaupparekisterin sähköinen asiointijärjestelmä otettiin käyttöön vasta loppuvuonna ja että päätöksenteon ja asiahallinnan prosesseja automatisoiva sähköinen allekirjoitus saatiin toimintaan vasta syksyn aikana.

Normien purkaminen

Viraston kaikki lupaprosessit uudistettiin, yhtenäistettiin sekä kuvattiin ja niille määritettiin palvelulupaukset. Palvelulupaukset ovat aiempiin käsittelyaikoihin, jotka ovat olleet yli 100 työpäivää, nähden realistisen kunnianhimoiset. Verkkolupien ja päästöluvien käsittelyaikojen palvelulupaus on enintään 50 työpäivää ja hankelupien enintään

¹ Tavoitteiden numerointi vastaa tulossopimuksen numerointia.

40. palvelulupausten mukaisiin käsittelyaikoihin päästään parannettujen toimintatapojen avulla.

Valvonnan ja edistämisen taloudellisuus

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden hallinnoinnin kustannustehokkuus parani edellisvuodesta. Valvonnan ja edistämisen toimintakulut pienenevät. Lisäksi sähkön ja maakaasun yhteenlaskettu kulutus kasvoi vähän.

Päästökaupan hallinnoinnin kustannustehokkuus parani edellisvuodesta. Viraston toimintakulut pienenevät, koska hakemuskäsittelyprosesseja tehostettiin ja käytössä olevien sähköisten järjestelmien toimintoja kehitettiin.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön syöttötariffijärjestelmän hallinnoinnin kustannukset olivat viime vuonna samalla tasolla kuin vuonna 2015. Kun tukeen oikeutetun sähköntuotannon määrä kasvoi, niin samalla työpanoksella hallinnointi tehostui.

Energiatehokkuuden edistämistoimien tuloksellisuutta ei mitata kvantitatiivisin mittarein. Virasto luo edellytyksiä energiansäätölle ja energiatehokkuuden parantumiselle kolmella eri vaikuttamistavalla – energiatehokkuussopimukset, energiakatselmukset ja ekosuunnittelu. Virastossa tehtävä toiminta on syklistä ja eri vuosina tehdään hyvin erilaisia toimia. Toiminnan säästövaikutukset nähdään 2-5 vuoden viiveellä ja nekin ovat merkittävästi riippuvaisia toimintaympäristön muista muutoksista. Energiatehokkuuden valvontatoiminta, joka muodostaa noin kymmenen prosenttia energiatehokkuusryhmän työmäärästä, käynnistyi syksyllä 2016.

Asiakastyytyväisyys

Asiakas- ja sidosryhmäkyselyn kokonaisarvosanassa ei aivan saavutettu tavoitetta. Arvosana kuitenkin pysyi ennallaan, mikä on hyvä saavutus ottaen huomioon vuoden aikana toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset sekä niiden vaikutukset viraston ja sen asiakkaiden toimintaan.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Tulosopimuksessa viraston yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet on jaettu kahteen asiakokonaisuuteen

Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen; sekä

Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta.

Taulukossa 2 on esitetty nämä tavoitteet toteutuneena.

Taulukko 2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus vuosina 2014–2016

Vaikuttavuus	Mittari	2014 toteuma	2015 toteuma	2016 tavoite	2016 toteuma
Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen					
Tavoite 1: Sähkö- ja maakaasumarkkinat toimivat tehokkaasti mahdollistaen korkean toimitusvarmuuden sekä kohtuulliset ja kilpailukyiset hinnat	Sähkönmyyjän vaihtoaktiivisuus vähittäismarkkinoilla, prosenttia (vähintään)	10,4	11,4	11	tiedossa kesällä 2017
	Sähkön jakeluverkkoinvestointien määrä valvontamenetelmien mukaisesti, miljoonaa euroa (vähintään)	673	793	700	tiedossa kesällä 2017
Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta					
Tavoite 2: Ilmastotavoitteet toteutuvat kustannustehokkaasti päästökaupan, uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden avulla	Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus, prosenttia (vähintään)	30,4	35,9	33	32 ²
	Energiatehokkuusdirektiivin artiklan 7 mukaisesti laskettu kumulatiivinen energiansäästö, TWh (vähintään) ³	18	tiedossa 30.4.2017	25	tiedossa 30.4.2018

Energiamarkkinoiden toimivuuden valvonta ja edistäminen

Energiaviraston vastuulle kuuluvat energiamarkkinoiden eli sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden valvonta ja edistäminen.

Sähkön tukkumarkkinoiden toimivuuden valvonnassa ja edistämässä painopiste oli eurooppalaisten verkkosäätöjen valmisteluun osallistumisessa ja vaikuttamisessa sekä niiden toimeenpanossa. Lisäksi tukkumarkkinoiden valvonnalla edistettiin markkinoiden eheyttä ja läpinäkyvyyttä. Energiaviraston tavoitteena oli edistää markkinaintegraatiota, sähkön tukkumarkkinoiden toimivuutta sekä riittävien siirtoyhteyksien varmistamista. Virasto osallistui aktiivisesti myös kysyntäjoustopainotteiseen edistämiseen sähkömarkkinoilla.

Maakaasumarkkinoiden kehittämiseksi Energiavirasto antoi keväällä päätöksen suomalaisen Baltic Connector Oy:n ja virolaisen Elering Gaas AS:n investointipyyntöä, jonka mukainen hanke tähtää Baltian ja Suomen kaasumarkkinoiden yhteen liittämiseen Balticconnector-kaasuputken välityksellä. Virasto katsoi päätöksessään hankkeen saavutaneen riittävän kypsyyden sekä vahvasti hankkeen kustannustensaajan Suomen ja Viron välillä. Päätös oli koordinoitu yhdessä Viron sääntelyviranomaisen Konkurentsiametin kanssa.

Sähkön vähittäismarkkinoiden toimivuuden edistämisen painopisteenä oli sähkönmyyjän vaihdon sujuvuuden parantaminen sähköasiakkaiden, sähkönmyyjien ja sähköverkonhaltijoiden näkökulmasta. Virasto käynnisti ylläpitämänsä sähköisen sähkön hintavertailupalvelun uudistamishankkeen, jossa on tavoitteena parantaa palvelun käytettävyyttä ja hyödyllisyyttä eri sidosryhmille.

² Ennakollinen tieto.

³ Energiansäästön seurantajakso alkaa vuodesta 2014. Tiedot raportoidaan kahden vuoden viiveellä (t-2).

Sähkön vähittäismarkkinoiden toimivuutta seurataan myyjän vaihtoaktiivisuuden perusteella. Vuoden 2016 vaihtoaktiivisuutta koskevat tiedot ovat saatavilla kesällä 2017. Vuonna 2015 vaihtoaktiivisuus oli hivenen edellisvuotta korkeampi.

Sähkön toimitusvarmuutta Energiavirasto edisti myös arvioimalla sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapainon varmistamiseksi tarvittavan tehoreservin määrän heinäkuussa 2017 alkavalle kolmen vuoden jaksolle sekä käynnisti kapasiteetin hankinnan.

Energiaviraston vastuulle kuuluvat sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta ja edistäminen.

Sähkö- ja maakaasuverkot ovat luonnollisia monopoleja. Yhteiskunnallisen merkittävyyden ja monopoliluonteen takia ne ovat erityislainsäädännöllä säänneltyä ja Energiaviraston valvomaa liiketoimintaa. Energiaviraston tekemässä verkkotoiminnan valvonassa keskeistä ovat hinnoittelun kohtuullisuus ja toimitusvarmuuden korkea taso.

Hinnoittelun kohtuullisuus arvioidaan kokonaisuutena eikä sille ole asetettu numeerista tavoitearvoa. Energiaviraston tehtävänä on varmistaa verkkopalvelujen hinnoittelun kohtuullisuus ja verkkotoiminnan tehokkuus paitsi loppuasiakkaiden näkökulmasta myös siten, että verkonhaltijat pystyvät suorittamaan lakisääteiset tehtävänsä, esimerkiksi toteuttamaan tarvittavat korvaus- ja toimitusvarmuusinvestoinnit.

Sähköverkkojen toimitusvarmuutta mitataan sähkön jakeluverkkoinvestointien määrällä. Investointien määrä oli vuonna 2015 merkittävässä kasvussa. Alustavien tietojen mukaan tavoite on ylittynyt vuonna 2016, jolloin verkonhaltijat jatkoivat investointeja Energiavirastolle toimitettujen kehittämissuunnitelmien mukaisesti. Kehittämissuunnitelmien mukaan 300 000 uutta käyttöpaikkaa on saatettu sähkömarkkinalain mukaisten toimitusvarmuusvaatimusten piiriin kahden edellisen vuoden aikana.

Ilmastotavoitteiden toteutumisen edistäminen ja valvonta

Energiaviraston vastuulle kuuluvat päästökaupan, uusiutuvan energian tukijärjestelmien, biopolttoaineiden kestävyyskriteerien sekä energiatehokkuuden politiikkatoimien toimeenpano.

EU:n päästökauppaan kuuluvien suomalaisten laitosten kokonaispäästömäärä on laskeutunut meneillään olevalla päästökaupakaudella. Vuonna 2015, jolta uusimmat tilastotiedot ovat saatavissa, kokonaispäästömäärä oli 25,5 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Suomessa päästöjen pienenemiseen ovat vaikuttaneet lämpimänä jatkunut sää sekä kotimaisen sähkön erillistuotannon korvaaminen sähkön tuonnilla.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus laskee ennakkollisen tiedon perusteella noin 32 prosenttiin (35,9 vuonna 2015). Osuus laskee, koska sähkön kokonaiskulutus kasvoi ja kasvu katettiin pääosin tuontisähköllä. Sen sijaan Suomen vuodelle 2020 asetettu EU:n uusiutuvan energian direktiivin mukainen 38 prosentin tavoite energian loppukuluksesta ylitettiin jo vuonna 2014 ja vuonna 2016 osuus Suomessa oli arviolta yli 40 prosenttia eli yli 130 terawattituntia. Vuoteen 2015 verrattuna uusiutuvan energian käyttö lisääntyi jälleen kerran. Tämä johtui pääosin metsäteollisuuden sivutuotteina syntyneiden nestemäisten ja kiinteiden puupolttoaineiden käytön lisääntymisestä. Liikennepolttoaineiden bio-osuus vuonna 2015, jolta uusimmat tilastotiedot ovat saatavilla, oli lähes 25 prosenttia, kun jakeluvaiheen mukainen osuus oli 8 prosenttia.

Energiatehokkuuden toteutumista mitataan energiatehokkuusdirektiivin artiklan 7 mukaisesti lasketulla kumulatiivisella energiansäästöllä. Suomen kokonaistavoite jaksolle

2014–2020 on 49 TWh_{kum.}. Tästä saavutetaan vuonna 2014 toteutetuilla toimilla noin 18 TWh_{kum.}.

Energiatehokkuuden keskeisin politiikkatoimi Suomessa on vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten järjestelmä. Sen kolmannen vaiheen 2017–2025 valmistelu, jonka virasto teki tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisien, elinkeinoelämän järjestöjen ja kuntien kanssa, saatiin päätökseen helmi-maaliskuussa 2016. Sopimusjärjestelmä on erityisen joustava ja kustannustehokas menettely kansallisten ja EU-tason säästöavoitteiden saavuttamiseksi.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Energiavirasto hallinnoi uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön syöttötariffijärjestelmiä. Eri tukijärjestelmiä on tuulivoimalla, metsähakkeella, biokaasulla ja puupolttoaineella tuotetulle sähkölle.

Syöttötariffijärjestelmien yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat

Tuuli- ja biokaasuvoimaloiden sekä metsäenergiaa käyttävien voimalaitosten kilpailukyky verrattuna muilla energialähteillä tapahtuvaan sähkön tuotantoon parantuu.

Sähkön tuotanto monipuolistuu ja sähkön omavaraisuus parantuu.

Taulukossa 3 on esitetty syöttötariffijärjestelmien avainlukuja.

Taulukko 3 Syöttötariffijärjestelmien avainlukuja⁴

Mittari	2014	2015	2016
Tuulivoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, tuhatta euroa	51 668	111 691	135 878
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, GWh/a	758	1 544	2 316
Metsähakevoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, tuhatta euroa	27 817	29 624	33 967
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, GWh/a	2 119	2 073	1 970
Biokaasuvoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, tuhatta euroa	137	953	1 888
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, GWh/a	5	13	24
Puupolttoainevoimalaitokset			
Maksetut syöttötariffit, tuhatta euroa	22	133	132
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, GWh/a	0,3	2	2
YHTEENSÄ			
Maksetut syöttötariffit, tuhatta euroa	79 644	142 401	171 864
Tukeen oikeutetun sähkön tuotanto, GWh/a	2 882	3 632	4 312

⁴ Taulukon 3 tiedot perustuvat kyseisen kalenterivuoden aikana maksettuihin tukiin. Vuoden 2016 aikana tukeen oikeutettu sähköntuotanto tarkentuu myöhemmin, koska tuuli-, biokaasu- ja puupolttoainevoimaloiden maksatushakemus tulee jättää kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisen jälkeen. Metsähakelaitosten osahakemuksen voi tehdä yhdellä kertaa neljältä tariffijaksolta peräkkäin ja kahden kuukauden kuluessa viimeisen tariffijakson päättymisestä.

Syöttötariffitukia maksettiin vuonna 2016 yhteensä 172 miljoonaa euroa perustuen 4,3 terawattitunnin sähköntuotantoon.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus on tavoiteuralla. Vuoden 2016 toteuma on raportoitu edellä taulukossa 2.

Sähkön alhaisesta markkinahinnasta, tuulivoiman investointikustannuksista ja syöttötariffijärjestelmästä johtuen erityisesti tuulivoimasähkö oli muilla energialähteillä tapahutuvaan sähkön tuotantoon nähden erittäin kilpailukykyistä.

Tuulivoimasähkön lisääntymisestä johtuen sähkön tuotantorakenne on monipuolistunut. Lisäksi kotimainen tuuli- ja metsähakesähkö ovat lisänneet omavaraisuutta.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Pienenä virastona Energiaviraston resurssit ovat rajalliset ja siksi virasto panostaa erityisesti asiakasrajapinnassa sähköisiin järjestelmiin. Vuoden 2016 tärkeimpiä hankkeita olivat päästökaupparekisterin sähköinen asiointijärjestelmä sekä viraston päätöksentekoprosesseissa sähköinen allekirjoitus. Asiointijärjestelmä keventää erityisesti viraston asiakkaiden, mutta myös viraston omaa työtä ja sähköinen allekirjoitus keventää viraston omaa työtä.

Energiaviraston tehtävät lisääntyivät yksittäisten lisätehtävien sekä isompien tulevien tehtäväkokonaisuuksien toimeenpanon valmistelun johdosta. Esimerkiksi Suomen energia- ja ilmastostrategiassa linjattujen uusien tehtävien toimeenpano lisää viraston tehtäviä niitä koskevan uuden lainsäädännön myötä. Lisäksi viraston hoidossa jo nykyisin olevien eräiden uudehkojen tehtävien resursointi on edellyttänyt uudelleenarviointia, jotta resurssit saadaan jatkossa vastaamaan työmäärää, mitä näiden tehtävien uskottavan hoitamisen on käytännön toimeenpanon yhteydessä huomattu edellyttävän. Tämä edellyttääkin myös jatkossa viraston resurssien suunnitelmallista kasvua.

Vuonna 2016 virasto kehitti suunnitelmallisesti toimintaansa. Kehittämisen painopisteenä olivat toimintatapojen järjestelmällinen parantaminen pienin askelin. Virasto esimerkiksi kuvasi sekä tarvittavilta osin yhtenäisti ja uudisti lupaprosessinsa sekä määrittä niille palvelulupaukset.

Energiavirasto otti onnistuneesti Kiekun käyttöön vuoden alusta. Valtion taloushallintostrategian mukaisesti virasto hyödyntää yhteisiä prosesseja ja Palkeiden palveluita laajasti. Valtorin asiakkaana virasto oli ensimmäisen kokonaisen vuoden. Virasto on myös Valtorin asiakkaana pyrkinyt ottamaan sen tarjoamia palveluita laajasti käyttöön ensimmäisten joukossa.

Viraston toiminnan kehittämishankkeet koottiin vuonna 2016 "virkamiehenä tulevaisuuden Energiavirastossa" -otsikon alle. Näillä kehittämishankkeilla tuetaan viraston vastuulle kuuluvien tehtävien tekemistä lainsäädännön edellyttämällä tavalla sekä viraston strategian ja tulosohejauksen mukaisesti. Kehittämishankkeiksi on valittu viraston johdon harkinnan perusteella olennaisia ja käytännönläheisiä teemoja. Kehittämishankkeet on jaettu toteuttamisen kannalta sopivan kokoisiksi osahankkeiksi ja viraston henkilöstö on sitoutunut niiden läpivientiin. Nämä hankekokonaisuudet ovat seuraavat:

- 1 *Asiakaskokemus Energiavirastosta;*
- 2 *Energiaviraston sisäinen yhteistyö;*
- 3 *Yhteistyö Energiaviraston ulkoisten sidosryhmien kanssa;*

4 *Energiviraston virkamiehen työympäristö – työnteon tavat, välineet ja tilat; sekä*

5 *Energiviraston virkamiehen työnhallinta ja työhyvinvointi.*

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

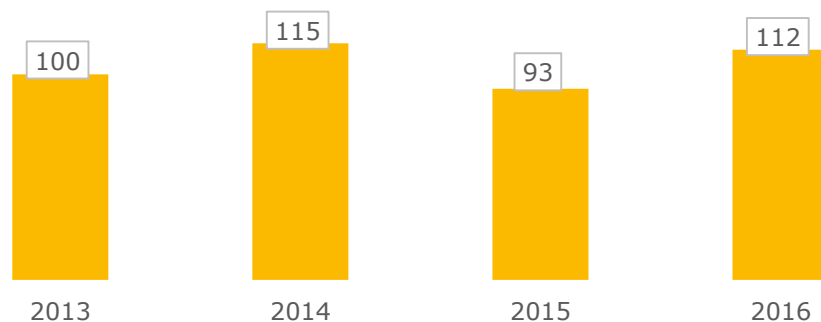
Energiviraston toiminnan tuottavuudelle ei tulossopimuksessa ole asetettu varsinaista tavoitetta. Selvää kuitenkin on, että virasto pyrkii ylläpitämään ja tarvittavilta osin kehittämään toiminnan tuottavuuden hyvää tasoa.

Taulukossa 4 on esitetty Energiviraston työn tuottavuutta vertaamalla suoritteiden lukumäärän suhdetta suoritteiden tuottamiseen käytettyihin henkilötyövuosiin.

Taulukko 4 Suorite- ja henkilötyövuosimäärät

Tekijä	2014	2015	2016
<i>Tuotos:</i> Viraston suoritteet (päätökset, luvat jne.), kappaletta	2387	2203	2056
<i>Panos:</i> Viraston henkilötyövuodet, htv	69,3	70,6	66,8
Tuotos / panos –suhde, kappaletta/htv	34,4	31,2	30,8

Energiviraston tuottavuutta voidaan tarkastella myös asiankäsittelyn kustannusindeksillä. Laskenta perustuu eri toimintojen aiheuttamiin kustannuksiin, jotka suhteutetaan toiminnossa käsiteltyjen ja arkistoitujen asiakirjojen määriin. Kuvassa 1 on tuottavuusindeksi vuosilta 2013–2016.⁵

Kuva 1. Energiviraston tuottavuusindeksi 2013–2016

Taulukon 4 ja kuvan 1 perusteella viraston tuottavuus olisi hienoisessa laskussa. Vuonna 2016 viraston toiminnasta kertyvän asiakirja-aineiston määrä laski edellisvuodesta, samoin laskivat viraston kustannukset ja htv-määrä. Asiakirja-aineiston määrä

⁵ Asiankäsittelyn kustannustasoindeksissä perustasona on vuosi 2013. Indeksien pienentyminen (= lukuarvo laskee) merkitsee toiminnan tuottavuuden kasvamista ja suurentuminen (= lukuarvo nousee) tuottavuuden laskemista. Indeksit vaihtelevat vuosittain erityisesti eri toimintojen syklisyydestä johtuen. Indeksit vuosilta 2013–2015 on laskettu uudelleen vuonna 2016 Kiekun käyttöönoton takia.

laski kuitenkin suhteessa enemmän kuin kustannukset tai htv-määrä, joten laskennallinen tuottavuus näyttäisi laskeneen.

Taulukon 4 ja kuvan 1 mukainen tarkastelu kuvaa kuitenkin viraston toimintaa vain osittain ja sitäkin karkealla tasolla. Esimerkiksi työmäärä yksittäisten suoritteiden osalta vaihtelee merkittävästi, samoin työ voi jakaantua useammalle vuodelle. Lisäksi huomattava osa viraston työstä on edistämistehtäviä, joista kaikista ei kerry kirjattavia suoritteita.

Toiminnan laadullinen arviointi kuvaakin Energiaviraston toiminnan tuottavuutta merkittävästi paremmin kuin suoraviivaiset numeeriset mittarit. Laadullisen arvioinnin, jota on käsitelty myöhemmin kappaleessa 1.5, perusteella voidaan todeta viraston toiminnan tuottavuuden olevan hyvällä tasolla ja pikemminkin kasvussa kuin laskussa.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Viraston eri toimintojen taloudellisuuden kehittymistä voidaan arvioida suhteuttamalla viraston kustannusten jakautumista viraston eri vastuualueille. Taulukossa 5 on esitetty Energiaviraston kustannusten jakautuminen viraston perustehtävien mukaisille vastuualueille sähkö- ja maakaasumarkkinatoiminnan, päästökaupan, uusiutuvan energian sekä energiatehokkuuden kesken vuosina 2014–2016. Kustannuksissa on eritelty toiminnon välittömät kustannukset ja toiminnolle osoitetut yhteiskustannukset.

Taulukko 5 Kustannusten jakautuminen vastuualueittain

Toiminto	2014 euroa	2015 euroa	2016 euroa
Sähkö- ja maakaasumarkkinat	3 851 711	3 579 383	3 473 122
- suoraan kohdistettujen osuus	2 959 416	2 834 520	2 118 636
- yhteiskustannusten osuus	892 295	744 863	1 354 486
Päästökauppa	2 027 344	1 616 599	1 491 126
- suoraan kohdistettujen osuus	1 462 092	1 271 218	857 387
- yhteiskustannusten osuus	565 252	345 381	633 739
Uusiutuva energia	1 421 256	1 469 505	1 455 217
- suoraan kohdistettujen osuus	950 592	1 172 301	870 210
- yhteiskustannusten osuus	470 664	297 204	585 006
Energiatehokkuus	3 534 266	3 306 288	3 176 657
- suoraan kohdistettujen osuus	3 421 686	3 169 424	2 919 497
- yhteiskustannusten osuus	122 580	136 863	257 160
Yhteensä	10 834 577	9 971 775	9 596 121

Taulukon 5 perusteella viraston kustannukset ovat laskeneet sen kaikilla vastuualueilla, pääosin jo toista vuotta peräkkäin. Tämän taustalla on esimerkiksi viraston tiukka talouskuri ja olennaiseen keskittyminen sekä tämän johdosta parantunut kustannustehokkuus.

1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisten toimintojen kustannusvastaavuudelle on asetettu tavoitteeksi, että toiminnan kustannukset ja niiden rahoittamiseksi perittävät lupa-, päätös- ja muut maksut vastaavat toisiaan mahdollisimman hyvin. Kustannusvastaavuuslaskennan perusteena on toimiva työajanseuranta.

Maksullisen toiminnan kannattavuuden seuraamiseksi virasto laatii kustannusvastaavuuslaskelman. Laskelma laaditaan erikseen sekä maksuperustelain julkisoikeudellisista että muista suoritteista, jos osa-alueen tuotot ovat vähintään 1 000 000 euroa.

Julkisoikeudellisia tuottoja virasto sai vuonna 2016 noin 1,6 miljoonaa euroa. Taulukossa 6 on esitetty laskelma Energiaviraston julkisoikeudellisten suoritteiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2014–2016.

Taulukko 6 Maksullisen toiminnan (julkisoikeudelliset suoritteet) kustannusvastaavuuslaskelma 2014–2016

	2014 euroa	2015 euroa	2016 euroa	Muutos 2015–2016 euroa	Muutos 2015–2016 prosenttia
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan tuotot	1 467 687	1 659 545	1 588 200	-71 345	-4%
TUOTOT YHTEENSÄ	1 467 687	1 659 545	1 588 200	-71 345	-4%
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	42	387	53	-334	-86%
Henkilöstökustannukset	849 522	785 778	672 405	-113 373	-14%
Vuokrat	60	340	0	-340	-100%
Palvelujen ostot	64 836	108 983	38 197	-70 786	-65%
Muut erilliskustannukset	14 900	7 780	8 132	353	+5%
Erilliskustannukset yhteensä	929 360	903 268	718 788	-184 480	-20%
KÄYTTÖJÄÄMÄ	538 328	756 277	869 412	113 135	+15%
Tukitoimintojen kustannukset					
Tukitoimintojen kustannukset	284 688	227 841	216 767	-11 074	-5%
Poistot	249 337	171 567	47 663	-123 904	-72%
Korot	3 488	2 636	517	-2 120	-80%
Yhteisvuokrat	140 625	123 461	88 842	-34 619	-28%
Muut yhteiskustannukset	233 634	154 716	224 727	70 011	45%
Yhteiskustannukset yhteensä	911 771	680 221	578 516	-101 705	-15%
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	1 841 131	1 583 489	1 297 304	-286 185	-18%
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-373 444	76 056	290 896	214 840	+282%

Vuonna 2016 Energiaviraston maksullinen julkisoikeudellinen toiminta osoittautui ylijäämäiseksi. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti oli 122 %.

Syy tähän on osittain laskennallinen, sillä eniten väheni poistojen määrä. Poistoja kirjattiin huomattavasti edellisvuotta vähemmän, koska sähköisten järjestelmien poistoaika on Kiekun myötä pidentynyt kolmesta viiteen vuoteen. Myös työajan kohdentamisessa oli epävarmuuksia johtuen tietojärjestelmämuutoksesta ja sen mukanaan tuomista uusista toimintatavoista.

Kustannusvastaavuutta kannattaa kuitenkin tarkastella pidemmällä aikavälillä. Viraston kolmen vuoden keskiarvo on 102 %, minkä voi todeta olevan hyvällä tasolla.

Vuonna 2016 liiketaloudellisia tuottoja tuli 74 400 euron verran. Kyse on viraston asiakkailleen ja muille sidosryhmille järjestämien maksullisten ajankohtais- ja muiden infopäivien osallistumismaksuista. Nämä tuotot jäivät alle miljoonan euron, joten niistä ei ole tehty erillistä kustannusvastaavuuslaskelmaa.

1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteista toimintaa on vuonna 2016 ollut kahdenlaista. Ekoviestinnän projektien kautta rahoitusta on saatu ympäristöministeriöltä sekä kesäharjoittelijoiden palkkatuen muodossa Helsingin yliopistolta ja Aalto-korkeakoululta. Tuloja saatiin yhteensä 31 200 euroa.

Kustannusvastaavuus jäi laskennallisesti noin 90 %:iin, mutta esimerkiksi ekoviestinnän osalta se vastaa hyvinkin tarkkuudeltaan sitä vastuurajaa, joka ekoviestinnän käytännön tehtävissä on viraston ja ympäristöministeriön välillä sovittu.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

Seuraavassa on kuvattu vastuualueittain Energiaviraston keskeisiä tuloksia vuonna 2016. Laadullinen kuvaaminen on numeerista mittarointia luontevampaa Energiaviraston tehtävien kaltaiselle vaativalle asiantuntijatyölle.

Sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinat

Eurooppalaisten energian sisämarkkinoiden integrointi on merkinnyt Energiavirastolle tiivistä yhteistyötä muiden maiden sääntelyviranomaisten kanssa. Sähkö- ja maakaasumarkkinoilla virasto on edistänyt eurooppalaisia sähkö- ja kaasumarkkinoita muun muassa yhteistyövirasto ACERin sekä yhteistyöjärjestö CEERin kautta. Lisäksi virasto on edistänyt sähkö- ja maakaasumarkkinoita lähialueilla NordREG-viranomaisyhteistyössä sekä yhteistyössä Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa.

Virasto on osallistunut EU- ja muilla kansainvälisillä foorumeilla niiden asioiden valmisteluun, joissa virastolla on toimivaltaa ja joissa Suomelle on tärkeää pyrkiä edistämään suomalaisten, alueellisten ja EU:n sähkömarkkinoiden kehittymistä ja toimivuutta.

Vuoden 2016 aikana tuli voimaan useita eurooppalaisia sähkömarkkinoiden verkkosääntöjä, joiden toimeenpano työllistää virastoa lähivuosina. Virasto on osallistunut aktiivisesti yhdessä muiden EU:n jäsenmaiden sääntelyviranomaisten kanssa kanta-verkkoyhtiöiden ja sähköpörssien laatimien ehdotusten arviointiin ja antanut niitä koskevia päätöksiä. Verkkosääntöjen toimeenpano edellyttää virastolta tiivistä yhteistyötä ja valmistelua eurooppalaisella, alueellisella sekä kansallisella tasolla.

Vuoden 2011 lopulla voimaantulleen REMIT-asetuksen myötä virasto on hoitanut myös sähkön ja maakaasun tukkumarkkinoiden valvontaan ja seurantaan liittyviä tehtäviä. Virasto on toiminut tiiviissä yhteistyössä Pohjoismaiden ja Baltian sekä muun EU-alueen

sääntelyviranomaisten kanssa REMIT-asetuksen mukaiseen valvonnan ja seurannan käynnistämiseen liittyvissä asioissa.

Energiavirasto käsitteli yhdessä Viron energiaregulaattorin kanssa Suomen ja Viron välille suunnitellun Balticconnector-maakaasuputken kustannusten jakamista koskevan päätöksen. Kustannusten jakamista koskeva päätös oli yksi edellytys hankkeen saamalla EU-tuelle, mikä puolestaan mahdollisti hankkeen toteutuspäätöksen. Valmistuttuaan Balticconnector-putki, yhdessä Liettuan ja Puolan välisen maakaasuputken kera, mahdollistaa Suomen maakaasumarkkinoiden avaamisen. Hanke lisäksi parantaa maakaasun toimitusvarmuutta Suomessa tuomalla uuden maakaasun hankintareitin. Virasto on aloittanut valmistautumisen maakaasumarkkinoiden avaamiseen muun muassa toimimalla tiiviissä yhteistyössä Baltian maiden sääntelyviranomaisten kanssa.

Sähkön vähittäismarkkinoiden valvontaa ja edistämistä virasto hoiti valvomalla Suomessa eri sähkömarkkinaosapuolten toimintaa. Virasto puuttui havaittuihin sopimusehtojen muuttamista ja laskutusta koskevien velvoitteiden laiminlyönteihin ja tarvittaessa velvoitti toimijoita korjaamaan toimintansa säännösten mukaiseksi. Lisäksi virasto aktiivisesti seurasi ja ohjasi sähkömarkkinoiden keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmän, Datahubin, valmistelua sekä yhteispohjoismaisen taseselvitysjärjestelmän käyttöönottoa. Vähittäismarkkinoiden kilpailun edistämiseksi virasto käynnisti sähkön hintavertailupalvelujärjestelmän uudistamishankkeen, joka on tavoitteena valmistua vuoden 2017 loppuun mennessä. Hankkeen tuloksena on järjestelmä, joka palvelee sähkökäyttäjiä, sähkömyyjiä ja muita sidosryhmiä aiempaa paremmin.

Vaihtelevan uusiutuvan sähkön tuotannon lisääntyessä joustavuus sähkömarkkinoilla tulee aiempaa tärkeämmäksi. Kysyntäjouoston edistämiseksi Energiavirasto on muun muassa osallistunut aktiivisesti työ- ja elinkeinoministeriön kesällä asettaman älyverkko-työryhmän toimintaan.

Sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden seurannassa viraston tavoitteena vuonna oli, että viraston keräämä ja julkaisema toimitusvarmuutta koskeva tieto on mahdollisimman luotettavaa ja ajantasaista, ja että sillä edesautetaan nykyisen varmuustason säilyttämistä. Virasto vaikutti toimitusvarmuuden toteutumiseen ja markkinoiden toimintaan myös hoitamalla sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapainoa turvaavaan tehoreservijärjestelmään liittyviä viranomaistehtäviä. Energiavirasto määritteli syksyllä 2016 sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapainon varmistamiseksi kesästä 2017 eteenpäin kolmen vuoden pituiselle kaudelle tarvittavan tehoreservikapasiteetin määrän ja käynnisti sitä koskevan hankinnan. Tavoitteena on hankkia seuraavalle kaudelle yhteensä noin 600 MW tehoreservikapasiteettia.

Sähkö- ja maakaasuverkot

Sähkö- ja maakaasuverkoissa toiminta painottui valvontapäätösten valmisteluun. Vuonna 2015 päättyneitä valvontajaksoa koskeneet päätökset annettiin viraston uudella valvontatietojärjestelmällä (VATI) ja soveltaen sähköistä allekirjoitusta.

Hinnoittelun kohtuullisuutta arvioitiin kaikkien sähkö- ja maakaasuverkkoyhtiöiden osalta ja 27 yhtiöllä siirtyi ylijäämiä kompensoitavaksi nyt käynnissä olevalle valvontajaksolle 2016–2019. Siirtyviä ylijäämiä oli sähköverkkotoiminnassa yhteensä noin 170 miljoonaa euroa ja vastaavasti alijäämiä yhteensä noin 55 miljoonaa euroa. Maakaasuverkkotoiminnan osalta ylijäämiä siirtyi noin 2 miljoonaa euroa ja vastaavasti alijäämiä yhteensä noin 121 miljoonaa euroa.

Virasto tarkasti ja arvioi loppuvuoden aikana sähkön jakeluverkkoyhtiöiden toimittamat toiset kehittämissuunnitelmat sekä edellytti verkonhaltijoita tekemään niihin tarvittavia

muutoksia. Kehittämissuunnitelmien perusteella sähkön jakeluverkkoyhtiöt ovat investoineet merkittävästi sähkönjakelun toimitusvarmuuden parantamiseksi. Toimitusvarmuusvaatimukset täyttäväksi verkoksi on muutettu 16 500 kilometriä kahden edellisen vuoden aikana.

Energiavirasto julkaisi raportin sähköverkkoliiketoiminnan kehityksestä ja valvonnan vaikuttavuudesta. Raportissa tarkastellaan erityisesti jakeluverkkoliiketoiminnan taloudellista ja teknistä kehitystä, toimitusvarmuutta sekä valvonnan vaikutuksia kolmannella valvontajaksolla.

Päästökauppa

Päästökaupassa virastoa työllisti päästöjen raportoinnin ja todentamisen valvonnan ohella päästölupamuutokset. EU:n komission asetusten lukuisat ja yksityiskohtaiset vaatimukset ovat pysyvästi lisänneet viraston käsittelemien asioiden määrää. Vuonna 2016 virasto antoi päätöksen 6 uudesta päästöluvasta, 75 päästöluvan muutoksesta ja 87 parannusraportista.

Päästöselvitysten tietojen tarkistusmenetelmiä on kehitetty kuluneen vuoden aikana ja työ jatkuu edelleen. Vuoden 2015 päästöselvityksistä löydettiin 3 kappaletta virheellisesti raportoituja ja todennettuja päästömääriä. Päästökaupan laitostarkastuksia tehtiin 8 kappaletta vuonna 2016.

Energiavirasto julkisti vuoden 2015 laitoskohtaiset toteutuneet päästötiedot määräajassa 1.4.2016 eli EU:n komission aikataulun mukaisesti, kun kaikki laitokset olivat toimittaneet päästöselvitykset Energiavirastoon.

Energiavirasto on aktiivisesti viestinyt Suomen erityispiirteistä komission päästöjen tarkkailua, raportointia ja todentamista koskevissa työryhmissä, jotta erityisesti pienten vähäpäästöisten laitosten osalta järjestelmän hallinnolliset kustannukset saataisiin matalammiksi. Laitoskäynnin väliin jättämisen kriteerejä koskeva muutosehdotus hyväksyttiin elokuussa ilmastomuutoskomiteassa. Suomessa tämä koskee noin 300 päästökaupan laitosta.

Unionin rekisteriin liittyvää asiointia varten rakennettu uusi päästökaupparekisterin sähköinen asiointijärjestelmä (REKA) valmistui vuoden 2016 lopussa. REKA tehostaa unionin rekisteriin liittyvien hakemusten, päivityspyyntöjen ja yhteydenottojen käsittelyä ja helpottaa asiakkaiden asiointia Energiaviraston kanssa sekä korvaa pääasiallisesti nykyiset paperiset lomakkeet.

Virasto vastaa Suomen päästöoikeusosuuden huutokauppaamisesta, vastaanottaa huutokaupasta saatavat tulot ja ohjaa ne eteenpäin sekä Suomen valtiolle että Ahvenanmaan maakuntahallitukselle. Huutokauppaan liittyvää tiedotus- ja koulutusvelvollisuutta hoidettiin säännöllisin tiedottein sekä julkaisemalla toteutuneet huutokaupat viraston internetsivuilla. Saksalainen European Energy Exchange (EEX) valittiin jatkaamaan EU:n yhteisten päästöoikeushuutokauppojen toteuttajana EU:n komission kilpailutuksen kautta ja uusi viisi vuotinen sopimuskausi alkoi syyskuussa 2016.

Rikollisen toiminnan tunnistaminen ja ehkäiseminen päästökaupassa on yksi päästökaupaviranomaisen tehtävistä. Energiaviraston ilmoitusvelvollisuus rikollisesta toiminnasta lisättiin uudistettuun rahanpesulakiin. Virasto tekee yhteistyötä muun muassa Finanssivalvonnan ja keskusrikospoliisin kanssa valvonnan kehittämiseksi sekä osallistuu kansainvälisiin työryhmiin rikostentorjuntaan liittyen.

Vuonna 2016 Energiavirasto valmistautui hallitusohjelman mukaisen päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensointijärjestelmän toimeenpanoon. Tukiohjelmalla kompensoidaan päästökaupasta johtuvaa sähkön hinnan nousua sellaisille toimialoille, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille.

Uusiutuva energia

Uusiutuvassa energiassa viraston tehtävät painoutuivat tuotantotukiasetuksen muutosten valmisteluun sekä sähköisen asiointijärjestelmän (SATU) ja valvonnan kehittämiseen ja uudistamiseen sekä yhä kasvaneeseen hakemuskäsittelyyn.

Lokakuussa 2016 tuotantotukiasetusta muutettiin siten, että tuulivoimaloiden hyväksymishakemuksissa tulee aiempaa seikkaperäisemmin osoittaa voimalan sähköistämisen ja yhtenäisen rakentamisaikataulu. Tuulivoimakiintiöstä oli vuoden 2016 lopussa varattu hyväksymispäätöksillä ja kiintiöpäätöksillä yhteensä noin 2400 MVA. Lisäksi muita varauksia oli noin 100 MVA, joten tuulivoimakiintiö tuli viime vuoden aikana täyteen. Valvonnassa keskityttiin todentajien hyväksymispäätösten ja tuotantoselvitysten varmennuksiin ja tehtiin metsähakelaitokselle kohdistunut voimalaitostarkastus.

Virasto valvoo myös lakia biopolttoaineista ja bionesteistä. Virasto antoi kahdeksan kestävyyjärjestelmän hallinnointiin liittyvää päätöstä ja hoiti myös biopolttoaineiden eurooppalaisten sääntelyviranomaisten (REFUREC) sihteeristön tehtäviä.

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön alkuperätakuulain mukaisesti virasto julkaisi kolmannen kerran alkuperältään varmentamattoman sähkön jäännösjakauman kesällä 2016. Jäännösjakauma tulee ilmoittaa sähkön myynnin edistämisineistoissa ja markkinoinnissa uusiutuvilla energialähteillä varmentamattoman sähkön osalta. Virasto jatkoi myös alkuperätakuulain valvontaa. Laki uusiutuvan energian asentajien kouluttajien hyväksymistä ja lain noudattamisen valvonnasta tuli voimaan toissa vuonna. Viime vuonna virasto teki ensimmäiset oppilaitosten hyväksymispäätökset ja osallistui uusiutuvan energian koulutustoimikunnan työhön.

Lisäksi virasto teki uusiutuvan energian politiikkatoimien vaikutusarviontien taustaksi uusiutuvan energian tukiin liittyviä taloudellisia laskelmia ja oli edustettuna sekä uusiutuvan energian uusia tukijärjestelmiä pohtineessa, ILUC-direktiivin toimeenpanoa valmisteleavassa, että liikenteen biopolttoaineiden edistämistä pohtineessa työryhmässä. Oman tehtäväkokonaisuutensa muodosti Motiva Oy:n energiatyöohjelman suuntaaminen ja seuranta uusiutuvan energian informaatio-ohjauksen osalta. Niin ikään virasto huolehti uusiutuvan energian vakiintuneista raportoinneista ja seurannoista.

Energiatehokkuus

Vuosien 2014–2015 käynnistysvaiheen jälkeen energiatehokkuuden toiminnan painopisteenä on ollut uusien vuosia 2017–2025 koskevien energiatehokkuussopimusten neuvotteluprosessien koordinointi, suurten yritysten pakollisiin energiakatselmuksiin liittyvien viranomaistehtävien toimeenpano sekä ekosuunnittelu ja energiamerkintä.

Vuoden 2016 edistämistoiminnan ytimenä toimivat Motiva Oy:n energiatyöohjelmaan liittyvät kaksi yhteensä 2,8 miljoonan euron rahoituspäätöstä saatiin valmiiksi helmikuun alussa.

Energiavirasto on vastannut ekosuunnittelu- ja energiamerkintädirektiivien perusteella annettujen tuoteryhmäkohtaisten asetusten valmistelusta muiden kuin rakennustuotteiden osalta vuoden 2014 alusta lähtien. Uusia asetuksia valmistellaan komission an-

taman työohjelman mukaisesti ja vanhoja asetuksia katselmoidaan uudelleen säännöllisesti. Lisäksi Energiavirasto vastaa ekosuunnitteluun liittyvästä viranomaisviestinnästä. Tähän työhön liittyen virasto ylläpitää ja päivittää ekosuunnittelu-sivustoa.

Energiavirasto osallistuu aktiivisesti komission mandaatilla tuotettavien ekosuunnitteludirektiiviin liittyvien materiaalitehokkuusstandardien valmisteluun. Kyseiset horisontaalitaandardit liittyvät komission kiertotalouspaketin implementoimiseen. Tavoitteena standardeissa on sopia mahdollisten tulevien ekosuunnitteluasetusten materiaalitehokkuusvaatimusten puitteista ja todentamismenetelmistä.

Energianhallintaan liittyvien sekä ekosuunnittelua koskevien standardien osalta Energiavirasto osallistui aktiivisesti eurooppalaisten, harmonisoitujen standardien laadintaan. Lisäksi virasto osallistui energianhallintajärjestelmiä koskevien standardien uudelleenkatselmointiin. Tavoitteena on aktivoida ja rohkaista yrityksiä osallistumaan Suomelle merkityksellisten standardien valmistelutyöhön

Energiatehokkuussopimusten osalta vuoden keskeinen tehtävä oli koordinoita neuvotteluja vuonna 2017 käynnistyvistä ja vuoteen 2025 ulottuvista uusista sopimuksista. Neljän rinnakkaisen sopimusalan sopimusasiakirjat saatiin valmiiksi helmi-maaliskuussa. Sen jälkeen keskityttiin yrityksille ja kunnille suunnattuun viestintään ja markkinointiin sekä aineistojen tuottamiseen. Syksyllä toiminnan fokus oli ensin 14.10.2016 Säätytalolla järjestetyssä allekirjoitustilaisuudessa ja sen jälkeen sopimukseen liittymisen aktivoinnissa.

Energiavirasto vastaa suurten yritysten pakollisista energiakatselmuksista sekä näissä edellytettyjen vastuuhenkilöiden pätevyyden toteamisesta. Vuoden 2016 aikana virasto järjesti kaksi koulutustilaisuutta, joista myönnettiin vastuuhenkilöpätevyyksiä noin 60 henkilölle. Syksyllä käynnistettiin velvoitteen valvonta energiatehokkuusdirektiivin edellyttämässä otoksessa velvoitteen piirissä olevia yrityksiä.

Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanoon liittyen virasto vastasi Motivan avustuksella EED-vuosiraportin toimittamisesta EU:n komissiolle ajallaan huhtikuun lopussa sekä osallistui syksyllä komission talvipaketin yhteydessä antamien EED:n muutosehdotusten ja uuden energiaunionin hallintomallin arviointiin.

Motivalta tilattavat energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistyöt ovat edelleen keskeisessä roolissa. Vuoden 2017 toiminnan suunnitteluprosessi käynnistyi toukokuussa ja tältä pohjalta valmisteltu Motivan tarjous projektisuunnitelmiseen toimitettiin virastolle joulukuussa. Vuoden 2017 perustoimintaa on suunniteltu 2,5 miljoonan euron budjetille, jonka lisäksi tulevat erikseen sovittavat kertaluonteiset tehtävät ja palveluhankinnat.

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Viraston palvelukykyä voidaan arvioida asiakirjahallintojärjestelmän suoritemäärien perusteella. Seuraavissa taulukoissa on esitetty vuosina 2015 ja 2016 päätetyt (taulukko 7) ja vireille tulleet (taulukko 8) asiat vastuualueittain.

Taulukko 7 Päätetyt asiat vuosina 2015 ja 2016

Toiminto	2015 (kpl)	2016 (kpl)	Osuus 2016 (%)	Muutos 2015-2016 (%)
Sähkömarkkinat- ja verkot	226	263	13 %	+16 %
Maakaasumarkkinat- ja verkot	31	13	1 %	-58 %
Päästökauppa	929	884	43 %	-5 %
Uusiutuva energia	495	572	28 %	+16 %
Energiatehokkuus	371	81	4 %	-78 %
Muut ⁶	151	243	12 %	+61 %
Yhteensä	2203	2056	100 %	-7 %

Taulukko 8 Vireille tulleet asiat vuosina 2015 ja 2016

Toiminto	2015 (kpl)	2016 (kpl)	Osuus 2015 (%)	Muutos 2015-2016 (%)
Sähkömarkkinat- ja verkot	285	270	13 %	-5 %
Maakaasumarkkinat- ja verkot	40	17	1 %	-58 %
Päästökauppa	983	977	45 %	-1 %
Uusiutuva energia	594	536	25 %	-10 %
Energiatehokkuus	385	108	5 %	-72 %
Muut ⁶	299	252	12 %	-16 %
Yhteensä	2586	2160	100 %	-16 %

Vuonna 2016 päätettiin kaiken kaikkiaan 2056 asiaa, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lasku johtui pääosin siitä, että suurten yritysten pakollisten energiakatselmusten vastuuhenkilöitä koulutettiin ja pätevoidettiin vuonna 2015 kaikkiaan 370 henkilöä ja vuonna 2016 enää 60 henkilöä, eli energiatehokkuuden asiat vähenivät noin 300 kappaleella.

Uusia asioita tuli vireille vuonna 2016 kokonaisuudessaan 2160, mikä oli vähemmän kuin vuonna 2015. Myös tässä selittävänä tekijänä ovat edellä mainittujen koulutettavien määrän väheneminen.

1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Sidosryhmien antama palaute on Energiavirastolle tärkeää. Se antaa osaltaan suuntaa tavoitteille, joita kohti virastoa kehitetään. Virasto kuuntelee asiakkaidensa tarpeita ja kehittää lakisääteisen toimivaltansa puitteissa toimintatapojaan ja palveluitaan saadun palautteen pohjalta.

Viraston onnistumista asiakastyössä mitataan erityisesti joka toinen vuosi tehtävällä sidosryhmätutkimuksella ja vuosittain tehtävällä mainemittarilla.

Virasto seuraa palvelukykyään myös joka toinen vuosi tehtävällä itsearvioinnilla.

⁶ Muut asiat käsittävät talous- ja henkilöstöasiat sekä viraston yleiset ja kansainväliset asiat.

Sidosryhmäkysely

Energiavirasto pyysi syksyllä 2016 sidosryhmiltä palautetta toiminnastaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 364 uusiutuvan energian, päästökaupan ja energiatehokkuuden sekä sähkö- ja maakaasuverkkojen ja markkinoiden toimijaa, muuta yhteistyötahoa tai median edustajaa. Vastausaktiivisuus nousi hieman aiemmasta ja oli nyt 22 prosenttia. Viraston henkilöstön vastaukset raportoitiin erikseen.

Tutkimuksen tulosten mukaan kokonaistyytyväisyys viraston toimintaan pysyi ennallaan vuoden 2014 kyselyyn verrattuna.

Sidosryhmät näkevät Energiaviraston vahvuuksina riippumattomuuden, henkilöstön asiantuntemuksen ja eettisten periaatteiden noudattamisen. Johto saa kiitosta viraston toiminnan kehittämisestä, muun muassa yhteistyö viraston kanssa koetaan aiempaa toimivammaksi.

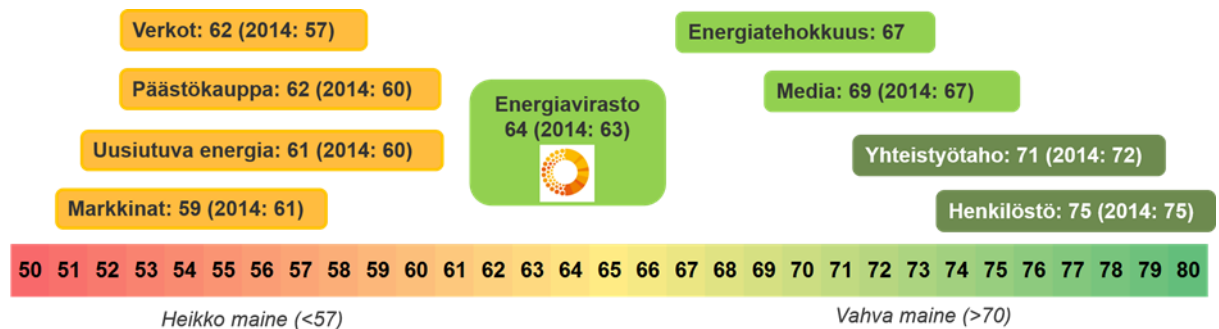
Virastolta toivottiin kyselyssä nykyistä enemmän dynaamisuutta ja muutoskykyä, useat vastaajat kaipasivat lisäksi nopeampaa asiankäsittelyä ja joustavampia toimintatapoja valvontaan.

Tutkimuksessa kysyttiin myös vastaajien spontaaneja mielikuvia viraston toiminnasta, useimmiten toistuvat kuvaukset olivat asiantuntemus, palveluhalukkuus ja byrokraattisuus. Sidosryhmien näkemykset virastosta olivat huomattavasti vähemmän polarisoituneita kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2014. Yhä useampi näki viraston toiminnan neutraalissa valossa. Sidosryhmät arvostivat viraston viestinnän ajantasaisuutta ja nostivat ajankohtaispäivät ja uutiskirjeen toimivimmiksi viestintäkanaviksi. Virastolta toivotaan jonkin verran nykyistä aktiivisempaa ja avoimempaa viestintää.

Mainemittari

Sidosryhmäkysely piti sisällään myös mainemittarin. Mainemittarin arvosanaksi virasto sai hyvää tarkoittavan 64, mikä oli samaa tasoa edelliseen arviointiin nähden.

Kuvassa 2 on esitetty koko viraston sekä sen perustehtävien mukaisten vastualueiden saamat tulokset mainemittarissa. Tulokset pitävät sisällään viraston asiakkaiden arviot ja erikseen on esitetty muiden yhteistyötahojen sekä henkilöstön antamat arviot.

Kuva 2 Energiaviraston mainemittarin tulos vuonna 2016 (suluissa olevat luvut ovat tuloksia vuodelta 2014)⁷

⁷ Mainemittarin luvut ovat vastausten keskiarvoja. Kyselyn indeksi on 0-100 ja tulosten luokittelu seuraavalainen: <57 = heikko, 57-62 = kohtalainen, 63-69 = hyvä, ≥70 erinomainen.

Itsearviointi

Itsearviointi tehdään Energiavirastossa kahden vuoden välein. Vuosi 2016 oli itsearvioinnin osalta välivuosi eikä sitä tehty. Vuoden aikana kuitenkin vietiin käytäntöön edellisen vuoden itsearvioinnin perusteella havaittuja kehittämiskohteita. Näistä keskeisin oli viraston johtamisen kehittäminen, jota tuettiin esimiehille järjestetyillä koko vuoden kestäväällä koulutusohjelmalla ja 360-arvioinneilla.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Energiaviraston voimavarojen hallinnalle on tulossopimuksessa asetettu kolme tavoitetta. Taulukossa 9 on esitetty näiden (tavoitteet 8–10) ja muiden keskeisten henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen liittyvien tunnuslukujen kehitys vuosina 2014–2016.

Taulukko 9 Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä kuvaavia tunnuslukuja 2014–2016

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ	2014	2015	2016
Henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä	76	72	77 ⁸
Henkilöstön lukumäärän muutos edelliseen vuoteen, prosenttia	7	-5,3	6,9
Tavoite 8: Henkilötyövuodet, htv	69,3	70,6	66,8
HENKILÖSTÖRAKENNE	2014	2015	2016
Koko henkilöstön keski-ikä, vuotta	38,1	38,4	37,8 ⁹
Ylemmän korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus henkilöstöstä, prosenttia	61,8	70,8	77,1
Tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus henkilöstöstä, prosenttia	5,3	5,6	5,7
Vakinaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä			65 ¹⁰
Vakinaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia			84,4 ¹⁰
Määräaikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä			12 ¹⁰
Määräaikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia	18	11	15,6 ¹¹
Kokoaikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä			73 ¹⁰
Kokoaikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia			94,8 ¹⁰
Osa-aikaisen henkilöstön lukumäärä vuoden lopussa, henkilöä			4 ¹⁰
Osa-aikaisten osuus koko henkilöstöstä vuoden lopussa, prosenttia			5,7 ¹⁰
Naisten osuus henkilöstöstä, prosenttia	52	51	52 ¹²
HENKILÖSTÖKULUT	2014	2015	2016
Kokonaistyövoimakustannukset ¹³ , euroa	5 124 404	5 198 403	4 818 623
Tehdyn työajan palkkojen prosenttiosuus palkkasummasta, prosenttia	77	79	79

⁸ Energiaviraston henkilöstömäärään 77 on laskettu mukaan myös 31.12.2016 virkavapaalla olleet 9 henkilöä ja yksi harjoittelussa ollut henkilö sekä yksi diplomityöntekijä.

⁹ Virastossa aktiivisessa palvelussuhteessa olevien miesten keski-ikä oli 38,5 vuotta ja naisten 37,5 vuotta

¹⁰ Ko. tietoa ei ole seurattu ennen vuotta 2016 eikä aiempia tietoja ole saatavilla johtuen tietojärjestelmämuutoksesta.

¹¹ Määräaikaisuuden syyt olivat sijaisuus 40 prosentissa, työn luonne 30 prosentissa, harjoittelu 20 prosentissa ja tehtävien väliaikainen järjestely 10 prosentissa tapauksista.

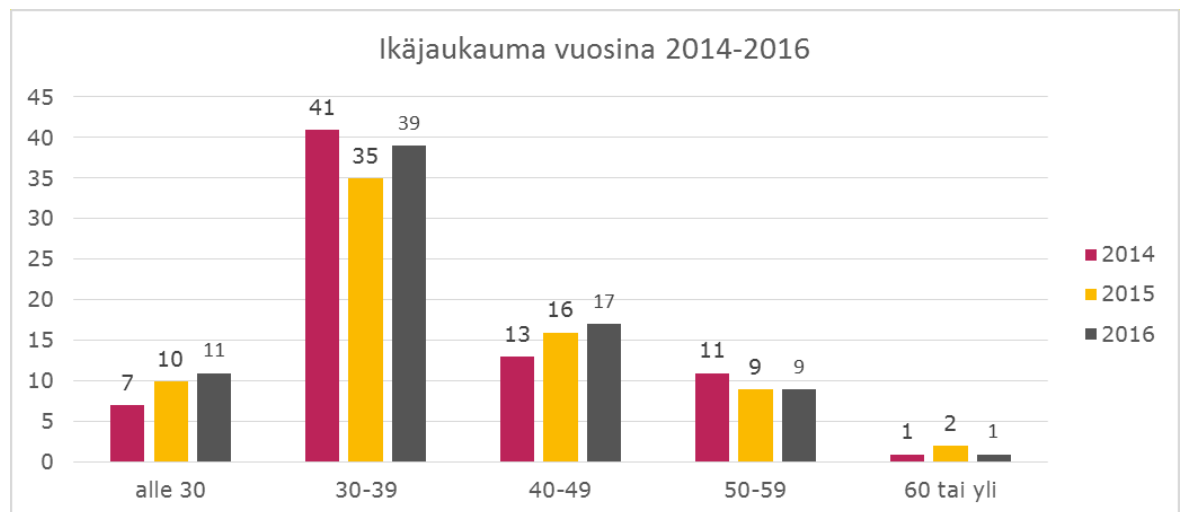
¹² Naisten osuudessa mukana ovat myös virkavapaalla olevat henkilöt, mikä nostaa naisten osuutta. Työssä olevista 49 prosenttia oli naisia.

¹³ Vuoden 2016 palkkasummasta 4 009 148 eurosta 79 prosenttia eli 3 160 003 euroa koostui tehdyn työajan palkoista. Kun palkkasummaan 4 009 148 euroa otetaan mukaan muut kustannukset, ovat kokonaistyövoimakustannukset yhteensä 4 818 623 euroon. Tiedot perustuvat Tahti-järjestelmän raportointiin.

Taulukko 9 jatkuu

HENKILÖSTÖKULUT	2014	2015	2016
Välilliset työvoimakustannukset, euroa			1 658 650 ¹⁰
Välillisten työvoimakustannusten prosenttiosuus tehdyn työajan palloista, prosenttia			52,5 ¹⁰
Palkkasumma, euroa	4 029 958	4 151 980	4 009 148
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, prosenttia			80,7 ¹⁰
TYÖHYVINVOINTI	2014	2015	2016
Tavoite 9: VM Baron työtyytyväisyysindeksi, asteikko 0-5	3,8	3,5	3,7
Tavoite 10: VM Baron johtajuusindeksi, asteikko 0-5	3,7	3,3	3,5
Lähtövaihtuvuus vakinaisesta henkilöstöstä, prosenttia	6,6	3,2	1,5 ¹⁴
Sairauspoissaolot, työpäivää/henkilötyövuosi	7,6	6,2	7,2
Sairauspoissaolojen pituus, työpäivää/tapaus	2,3	2,7	2,5
Työyhteisön kehittämiseen liittyvät investoinnit, euroa/henkilö	23	0	424
Liikunnalliseen aktivointiin liittyvät kustannukset, euroa/henkilö	80	62	61
Muut työkyvyn ylläpitoon ja parantamiseen liittyvät kustannukset, euroa/henkilö	523	488	796
Työterveyshuollon kustannukset, euroa/henkilö	784	663	506
OSAAMINEN JA MUU AINEETON PÄÄOMA	2014	2015	2016
Koulutuksen pituus, työpäivää/koulutettu	4,2	2,5	2,9
Koulutuskustannukset, euroa/henkilö	690	809	694

Viraston henkilöstö on melko nuorta, keski-ikä on 37,8 vuotta. Henkilöstön ikäjakauma on esitetty kuvassa 3.

Kuva 3. Henkilöstön ikäjakauma 2014–2016

Työtyytyväisyyskyselyssä kokonaistyötyytyväisyys oli koko virastossa nousussa. Myös johtamisen arvioinnit olivat hienoisessa nousussa. Vuonna 2016 esimiehille järjestettiin johtamisvalmennusta. Valmennus alkoi maaliskuussa aloitusseminaarilla, jatkui vuoden aikana säännöllisillä valmennustapaamisilla ja päättyi vuoden 2017 puolella päätösseminaariin. Valmennuksen taustalle tehtiin esimiesten 360-arviointi. Tarkoitus

¹⁴ Vuonna 2016 Energiavirastosta irtisanoutui 1 henkilö vakituisesta virasta.

on vielä arvioida valmennuksen vaikuttavuutta tekemällä uusi 360-arviointi vuonna 2018.

Viraston TYKY-ryhmä panosti työhyvinvointiin aloittamalla työnohjauksen kahdessa ryhmässä. Työnohjaus on yksi tapa luoda edellytyksiä toimintatapojen kehittämiseksi, työn suunnittelulle ja yhteisen ymmärryksen syntymiseksi työyhteisössä. Työsuojelun toimintasuunnitelmassa on kuvattu TYKY-ryhmän toimintaa tarkemmin.

Virasto on tukenut liikuntaa esimerkiksi maksamalla sählykerhon osallistumismaksun MIKE-sarjaan, jossa virasto on saavuttanut myös urheilullista menestystä. Kiinteistön hyvin varusteltu kuntosali on henkilöstön aktiivisessa käytössä. Myös työnantajan tukemaa Sportti- ja kulttuuripassia sekä työmatkapassia henkilöstö käyttää ahkerasti. Näillä keinoin työnantaja tukee henkilöstön palautumista ja työssäjaksamista sekä muuta työhyvinvointia.

Vuoden 2016 työterveyshuollon kustannukset laskivat sekä absoluuttisena euromääränä että henkilötyövuotta kohden.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Energiaviraston toiminta rahoitetaan pääosin budjettirahalla. Vuoden 2016 rahoituksesta yhteensä 8 821 000 euroa eli 72 prosenttia koostui kyseisen vuoden määrärahoista. Tästä 326001-momentista suurin osa, 6 221 000 euroa eli 71 prosenttia, oli osoitettu viraston omiin toimintamenoihin. Samalla momentilla, mutta erikseen omalla alamomentillaan seurattavalle, energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistämiseksi myönnettiin 2 600 000 euroa, joka on 29 prosenttia vuoden 2016 määrärahoista.

Lisäksi käytettävissä oli vuoden 2015 siirtomäärärahaa yhteensä 1 750 261 euroa eli 14 prosenttia rahoituksesta. Tästä siirtyvästä summasta 1 051 595 euroa kertyi viraston toimintamenojen ylijäämästä ja 698 666 euroa energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistämiseksi myönnetyn määrärahan ylijäämästä.

Maksullisen toiminnan tuloja kertyi vuonna 2016 yhteensä 1 662 600 euroa (vuotta aiemmin yhteensä 1 738 675 euroa), joka oli 14 prosenttia toiminnan rahoituksesta. Maksulliseen julkisoikeudelliseen toimintaan kuuluvat sähkö- ja maakaasuluvat, päästökaupan luvat, päästökaupparekisterin maksut, syöttötariffimaksupäätökset, biopolttoaineiden kestävyyttä koskevat päätökset sekä energiatehokkuuskoulutukset. Julkisoikeudellisia tuloja kertyi hieman budjetoitua vähemmän.

Liiketaloudelliset tulot 74 400 euroa koostuvat asiakaspäivien osallistumismaksuista.

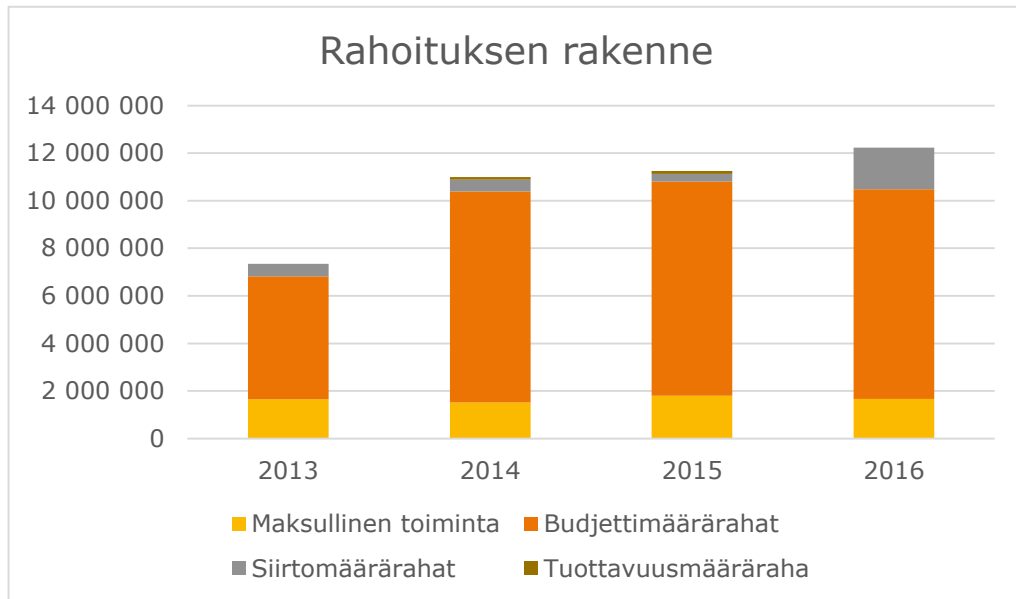
Lisäksi virasto sai muina tuloina 31 200 euroa kahdesta ympäristöministeriön kanssa tehdystä projektista sekä kesäharjoittelijoiden palkkatukena.

Virasto ei vuodelle 2016 hakenut työ- ja elinkeinoministeriön tuottavuusrahaa. Vuonna 2015 sitä oli myönnetty yhteensä 125 000 euroa, kahden sähköisen järjestelmän¹⁵ kehittämiseen.

¹⁵ Sähkö- ja maakaasuverkko toiminnan valvontatietojärjestelmä VATI sekä päästökaupparekisterin asiointijärjestelmä REKA.

Kuvassa 4 on esitetty viraston toiminnan rahoituksen rakenne.

Kuva 4 Rahoituksen rakenne euroina vuosina 2013–2016

Vuonna 2016 Energiaviraston toimintamenot olivat yhteensä 9,6 miljoonaa euroa, mikä oli budjetoitua vähemmän.

Taulukossa 10 on esitetty viraston oman toimintamenomomentin 3260011 sekä energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistämisen momentin 3260012 toteutuneet tulot ja menot, suhteessa vuoden 2016 budjettiin. Virastolle myönnetty tuottavuusmäärärahat näkyvät myös taulukossa. Vertailutietona taulukossa ovat edellisen vuoden 2015 tilinpäätöksen tiedot.

Taulukko 10 Toteutuneet tulot ja menot verrattuna budjettiin 2016, (tuhatta euroa)

	Vuoden 2015 tilinpäätös tuhatta euroa	Vuoden 2016 budjetti tuhatta euroa	Vuoden 2016 tilinpäätös tuhatta euroa	Ero vuoden 2016 budjetin ja toteuman välillä tuhatta euroa
TULOT				
Maksullinen toiminta ja muu tulot	1 806	1 662	1 694	32
Määräraha valtion talousarviosta (3260011)	6 294	6 221	6 221	0
Määräraha valtion talousarviosta (3260012)	2 700	2 600	2 600	0
Määräraha valtion talousarviosta, yhteensä	8 994	8 821	8 821	0
Siirtomääräraha 3260011	322	1 051	1 051	0
Siirtomääräraha 3260012		699	699	0
Tuottavuusmääräraha	75	0	0	0
Tuottavuusmääräraha, siirtynyt	50	0	0	0
TULOT KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	11 247	12 233	12 265	32
MENOT KOKO TOIMINNASTA				
Henkilöstömenot	5 015	5 018	4 687	-331
Vuokrat	620	464	463	-1
Ostetut palvelut	3 029	4 219	3 832	-386
Investoinnit	467	437	248	-189
Muut menot	367	605	401	-204
MENOT KOKO TOIMINNASTA YHTEENSÄ	9 497	10 742	9 630	-1 111
YLI- (+) / ALIJÄÄMÄ (-) KOKO TOIMINNASTA	1 750	1 491	2 635	1 144
Määräraha valtion talousarviosta (3260011)	1 051	791	1 833	1 042
Määräraha valtion talousarviosta (3260012)	699	700	802	102

1.7.2. Talousarvion toteutuminen

Toimintamenomomentti ja tuottavuusraha

Energiaviraston momentille 326001 myönnettiin alun perin 8 857 000 euroa vuodelle 2016. Valtion toisessa lisätalousarviossa tästä vähennettiin 36 000 euroa, muun muassa VaEL-maksun väliaikaisesta alentamisesta johtuen.

Viraston omiin toimintamenoihin osoitettu määräraha oli 6 221 000 euroa. Samalla 326001-momentilla, mutta erikseen omalla alamomentilla seurattavalle energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistämiseksi myönnettiin 2 600 000 euroa. Yhteensä

nämä tekivät 8 821 000 euroa (8 994 000 euroa vuonna 2015). Vähennys johtui valtion yleisistä säästöistä kohdistuen muun muassa ICT-, vuokra- ja palkkausmenoihin.

Vuodelta 2015 siirtyi määrärahaa 1 750 261 euroa, mikä oli selvästi enemmän kuin vuodelta 2014 siirtynyt 322 383 euroa. Tästä kokonaissummasta 1 051 595 euroa kertyi viraston toimintamenojen ylijäämästä ja 698 666 euroa energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistämisen ylijäämästä.

Viraston käytössä oli siten vuonna 2016 yhteensä 10 571 261 euroa budjettirahaa.

Energiavirasto ei vuodelle 2016 hakenut tuottavuusrahaa. Vuotta aiemmin virasto sai 125 000 euroa päästökaupparekisterin asiahallintajärjestelmän sekä sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvontatietojärjestelmän kehittämiseen.

Toimintamomentin tuloja kertyi 1 693 800 euroa, mikä oli hieman budjetoitua enemmän.

Viraston käytettävissä oli näin ollen yhteensä 12 265 061 euroa vuonna 2016.

Menot koko viraston toiminnasta vuonna 2016 olivat yhteensä 9 630 219 euroa.

Vuodelle 2017 siirtyy toimintamäärärahaa yhteensä 2,6 miljoonaa euroa.

Siirtävistä määrärahoista noin 0,8 miljoonaa euroa kuuluu energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistämistehtäviin. Tämän säästön taustalla on työ- ja elinkeinoministeriöstä virastolle siirretty ylimääräinen vuoden 2013 siirtomääräraha suuruudeltaan yli 600 000.

Siirtävistä määrärahoista noin 1,8 miljoonaa euroa kuuluu viraston omille toimintamenoille. Merkittävään määrärahasiirtoon ei löydy yhtä selittävää tekijää. Menot jäivät budjetoidusta henkilöstön, ostopalvelujen, investointien ja muiden kulujen osalta.

Merkittävimmät tekijät vuoden aikana lisääntyneeseen ylijäämään ovat pääosin resursipulan takia toteutumatta jääneet investoinnit ja palveluostot sekä henkilöstön vaihtuvuuden takia aiheutuneet säästöt henkilöstömenoissa. Osa ylijäämästä johtuu virastosta johtumattomista syistä: suunniteltu VALTTI-siirto ja eurooppalaisten regulaattoreiden kanssa rakennettava REMIT-järjestelmä eivät toteutuneet vuoden 2016 aikana.

Virasto myös onnistui vuonna 2016 aiempaa paremmin maksullisen toiminnan tulojen saannissa sekä tiukassa menokurissa.

Tuotantotukimomentti

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön tukijärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2011 aikana. Vuoden 2016 talousarviossa (lisätalousarviot mukaan lukien) oli myönnetty tuotantotuen arviomäärärahaa 194,6 miljoonaa euroa. Vuosina 2014–2016 maksetut tuet ja niillä tuotettu sähkö on esitetty tuotantomuodoittain edellä taulukossa 3. Viime vuonna tukia maksettiin yhteensä 171,9 miljoonaa euroa (142,4 milj. vuonna 2015) yhteensä 84 sähkön tuottajalle. Tästä vajaa puolet (80,5 miljoonaa euroa) maksettiin viidelle suurimmalle tuensaajalle, jotka on lueteltu taulukossa 11.

Taulukko 11 Viisi uusiutuvan energian tuotantotukia eniten saanutta yritystä vuonna 2016

Yritys	Vuonna 2016 maksettu tuotantotuki, euroa
Tuuliwatti Oy	45 476 062,49
EPV Tuulivoima Oy	10 817 198,96
Puhuri Oy	10 307 289,17
Vaskiluodon voima Oy	7 146 039,92
Rajakiiri Oy	6 718 794,54

Muu viraston käytössä oleva talousarvioraha

Energiavirasto saa hakemuksesta käyttää työ- ja elinkeinoministeriön momenttia eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset. Tätä momenttia ei käytetty vuonna 2016. Vuonna 2015 virasto käytti tätä momenttia verkonhaltijoiden valvontaan liittyvistä oikeudenkäynneistä sille maksettavaksi tulleiden kustannusten korvaamiseen yhteensä 25 000 euroa (10 000 euroa vuonna 2014).

Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut sekä tuulivoimamaksut valtion tulomomentille

Energiavirasto on vuodesta 2013 lähtien hoitanut veroluonteisten sähkö- ja maakaasuverkkomaksujen perimisen momentille 111910. Näitä tuloja kertyi vuonna 2016 yhteensä 2 725 391 euroa. Summa on jonkin verran laskenut, koska verkkoyhtiöiden liikevaihdot ovat laskeneet.

Samalle momentille on kerätty vuodesta 2015 myös Perämeren tuulivoima-alueella perittävää tuulivoimamaksua, jota kertyi viime vuonna 290 000 euroa. Summa kasvoi, koska virasto vastaanotti ilmoituksen 19 uudesta tuuliturbiinista, jotka rakennetaan Perämeren tuulivoima-alueelle.

Taulukossa 12 on esitetty näiden maksujen kertymä vuosina 2014–2016.

Taulukko 12 Veroluonteiset maksut momentilla 111910 vuosina 2014–2016

	2014	2015	2016
Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut, euroa	2 865 483	2 788 546	2 725 391
Tuulivoimamaksu, euroa	-	100 000	290 000
Yhteensä, euroa	2 865 483	2 888 546	3 015 391

Päästöoikeuksien huutokauppatulot työ- ja elinkeinoministeriön momentille

Suomen päästöoikeuksien huutokaupanpitäjänä Energiavirasto myy Suomen osuuden huutokaupattavista päästöoikeuksista EU:n yhteisellä huutokaupapaikalla. Vuonna 2016 huutokauppoja järjestettiin 132 kertaa ja valtiolle kertyi tuloja yhteensä 70,6 miljoonaa euroa (91,6 miljoonaa euroa vuonna 2015), jotka virasto tilitti työ- ja elinkeinoministeriön momentille. Suomen huutokauppatuotoista 0,0567 prosenttia kuuluu Ahvenanmaalle. Huutokauppatoiminta alkoi vuonna 2012, jolloin tulot olivat 13,3 miljoonaa euroa.

Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot liikenne- ja viestintäministeriön momentille

Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppoja järjestettiin 6 kertaa vuonna 2016. Näistä kertyi tuloja 0,5 miljoonaa euroa (2,1 miljoonaa vuonna 2015), jotka virasto tilitti liikenne- ja viestintäministeriön momentille

Taulukossa 13 on esitetty tilastoja kaikista päästöoikeuksien huutokaupoista Suomen osalta vuosina 2014–2016.

Taulukko 13 Tilastoja päästöoikeuksien huutokaupoista vuosina 2014–2016

	2014	2015	2016
Huutokauppatulot, Manner-Suomen osuus, euroa	62 647 014	91 583 923	70 594 615
Huutokauppatulot, Ahvenanmaan osuus, euroa	35 541	51 958	40 050
Huutokauppatulot, lentoliikenteen osuus, euroa	813 230	2 128 625	584 645
Huutokauppatulot yhteensä, euroa	63 495 785	93 764 505	71 219 310
Huutokaupatut päästöoikeudet, kappaletta	10 750 500	12 317 500	13 535 000
Huutokauppatulot huutokaupattua päästöoikeutta kohden, euroa/päästöoikeus	5,91	7,61	5,25

Päästöoikeuksien huutokaupoista tuloutettiin valtiolle tuottoja yhteensä 71,2 miljoonaa euroa, mikä on lähes neljänneksen vähemmän kuin vuonna 2015. Tulot pienivät edellisvuodesta päästöoikeuden markkinahinnan laskun takia.

Arvonlisäverot

Suoritetut arvonlisäverot vuonna 2016 olivat yhteensä 998 733 euroa, eli vähemmän kuin edeltävänä vuonna (1 105 005 euroa vuonna 2015). Perityt arvonlisäverot olivat myös pienemmät, 17 856 euroa (19 618 euroa vuonna 2015).

Ympäristöministeriöltä saadun ekosuunnittelu- ja energiamerkintäprojektin rahoituksen myötä virasto sai myös käyttää ympäristöministeriön alv-momenttia 350129 kyseisen projektin alv-menoihin. Menoja kertyi 1 080 euroa.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

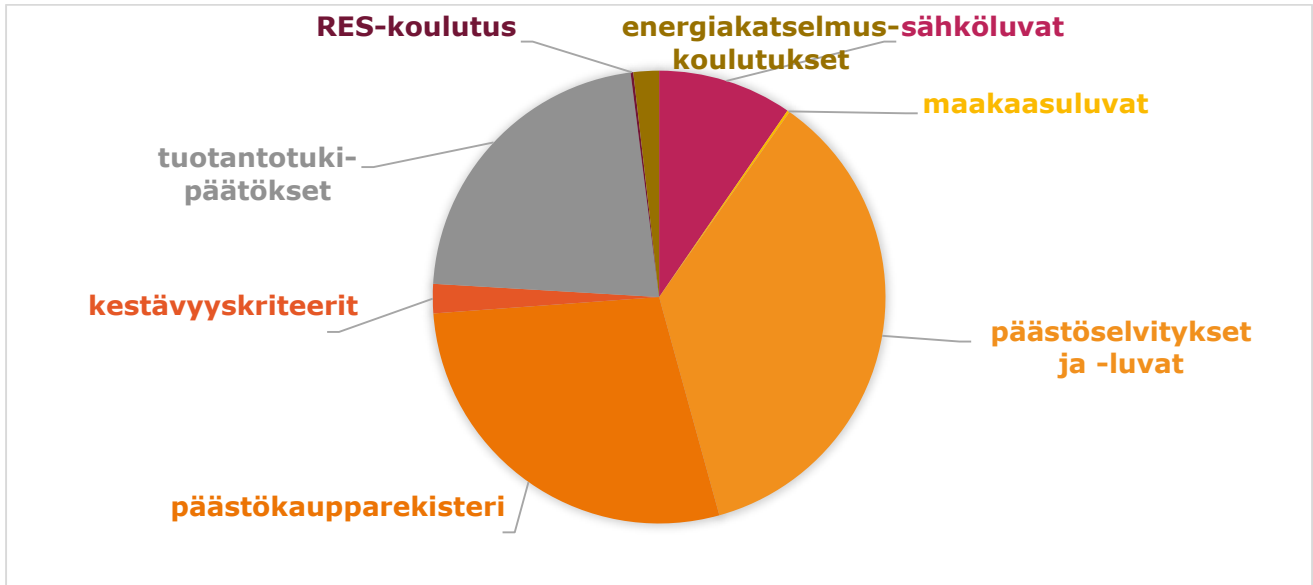
Toiminnan tuotot

Vuonna 2016 maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 1 662 600 euroa, oltuaan 1 738 675 euroa edellisenä vuonna. Vähennys oli 76 075 euroa ja suurin selittävä tekijä löytyy energiakatselmustoiminnasta: vuonna 2015 ensimmäistä kertaa järjestetyt energiakatselmuskoulutukset tuottivat noin 180 000 euroa tuloja, mutta toisena vuonna 2016 odotetusti vain 29 000 euroa. Päästökaupparekisterissä korotetut hinnat toivat lähes 50 000 euroa edellisvuotta enemmän tuloja.

Kuten aiempina vuosina, suurimmat tulot saatiin päästöselvityksistä ja -luvituksista, yhteensä 570 800 euroa. Päästökaupparekisteri oli toiseksi suurin tulonlähde ja tuotantotuotet kolmanneksi suurin.

Kuvassa 5 on esitetty Energiaviraston maksullisten julkisoikeudellisten tuottojen jakautuminen tulolähteittäin vuonna 2016.

Kuva 5 Energiaviraston maksullisten julkisoikeudellisten tuottojen jakautuminen tulolähteittäin vuonna 2016

Muut toiminnan tuotot, yhteensä 71,2 miljoonaa, tulevat päästöoikeuksien huutokaupoista. Suomen huutokauppatuotoista 0,0567 % kuuluu Ahvenanmaalle.

Toiminnan kulut

Vuonna 2016 toiminnan kulut olivat 9,6 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aiemmin olivat lähes 10 miljoonaa. Laskua vuoteen 2015 verrattuna oli 375 653 euroa. Suurin syy laskuun löytyy henkilöstökuluista, jotka vähenivät yli 280 000 eurolla. Vuokrat laskivat yli 150 000 eurolla ja poistot lähes 120 000 eurolla. Palveluja ostettiin sen sijaan enemmän, nousua oli yli 170 000 euroa.

Henkilöstö on edelleen Energiaviraston suurin kuluerä, noin puolet, kuten vuotta aiemmin. Ostopalvelujen osuus viraston kuluista oli 40 prosenttia vuonna 2016, kun se vuotta aiemmin oli 37 prosenttia.

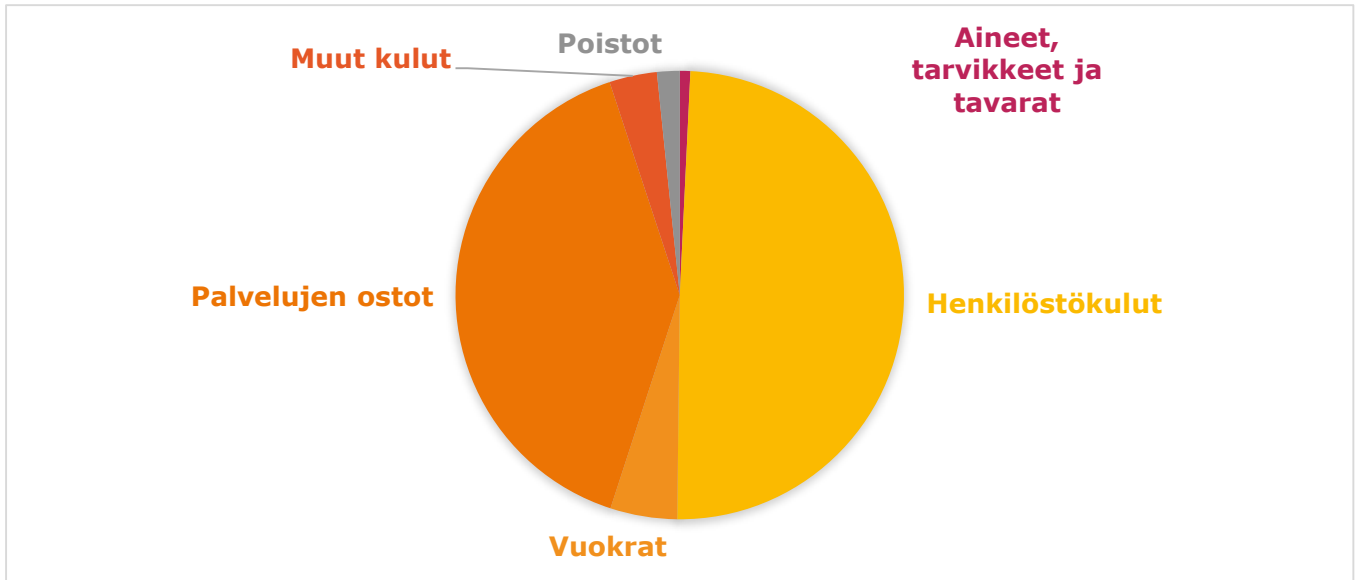
Asiantuntijapalveluiden ostot olivat yhteensä 3,8 miljoonaa muodostaen suurimman osan eli 73 prosenttia vuoden 2016 kaikista palveluiden ostoista. Asiantuntijapalveluiden ostoista suurin osa liittyi energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian edistämistehäviin.

Noin 10 prosenttia ostopalvelukuluista menee Valtorin (yli 300 000 euroa enemmän kuin vuonna 2015) ja lähes 5 prosenttia Palkeiden (nousua 60 000 euroa) palveluihin. Virasto siirtyi Valtorin asiakkaaksi syksyllä 2015, joten 2016 on ensimmäinen kokonainen vuosi jolloin ICT-palvelut ostettiin Valtorin kautta. Palkeiden maksun kasvussa näkyy vuoden alusta käyttöön otettu yhteinen talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmä Kieku. Koulutukseen ja terveydenhuoltoon kului aiempaa vähemmän.

Muut kulut olivat edellisen vuoden tasolla. Poistojen määrä pieneni 43 prosentilla muun muassa siksi, että poistoaika on pidentynyt kolmesta viiteen vuotta. Suurimmat poistot tehtiin sähkö- ja maakaasuvalvonnan järjestelmästä VATI.

Kuvassa 6 on esitetty Energiaviraston toiminnan kulujen jakautuminen kululähteittäin vuonna 2016.

Kuva 6 Energiaviraston toiminnan kulujen jakautuminen kululähteittäin vuonna 2016

Siirtotalouden kulut, yhteensä 172 miljoonaa euroa, olivat maksettuja tuotantotukia.

Muut veroluonteiset maksut, yhteensä 3 miljoonaa, koostuivat sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista sekä Perämeren tuulivoima-alueella perittävistä tuulivoimamaksuista.

Tilikauden kulujäämä vuonna 2016 oli negatiivinen 107 miljoonaa euroa. Vuotta aiemmin kirjattiin kulujäämä 55 miljoonaa euroa. Kasvu johtuu maksettujen tuotantotukien kasvusta ja huutokauppatulojen pienenemisestä.

1.7.4 Tase

Taseen vastaavaa -puolella on käyttöomaisuudessa yhteensä 894 521 euron edestä sähköisiä järjestelmiä (ARKKI, FINETS, REKA, SATU, VATI, SHV jne.). Näiden aineettomien hyödykkeiden määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 90 000 eurolla, eli 11 prosenttia. Virasto otti käyttöön uuden päästökaupparekisterin asiointijärjestelmän (REKA) sekä sähköisiin järjestelmiinsä rakennetun sähköisen allekirjoituksen. Käyttöomaisuus muodosti suurimman osan eli 69 prosenttia vuoden 2016 taseen vastaavasta.

Lyhytaikaiset saamiset muodostivat pienemmän osan eli 31 prosenttia vuoden 2016 taseen vastaavista, mutta olivat silti edellistä vuotta isommat. Kuten aiempina vuosina, lyhytaikaiset saamiset koostuivat pääosin myyntisaamisista. Myyntisaamisten kasvuun vaikutti yksi melkein 230 000 euron verkkomaksulasku, joka oli vielä tilinpäätöshetkellä auki. Muita lyhytaikaisia saamisia oli myös enemmän kuin vuotta aiemmin. Ne koostuvat pääosin kahdesta erästä: projektirahoitussaatava ympäristöministeriöltä ja energiakatselmuskoulutuksen asiakaslaskut, joita tuli myyntireskontran sulkemisen jälkeen.

Vastattavalla puolella oma pääoma 31.12.2016 oli 721 591 euroa negatiivinen. Edellisenä vuonna vastaava erä oli 948 607 euroa negatiivinen.

31.12.2016 vieraasta pääomasta siirtovelkojen osuus oli suurin, 55 prosenttia. Siirtovelat koostuvat pääosin kahdesta suuresta erästä: lomapalkkavelasta 842 346 euroa ja vuoden 2016 tavoitepalkkiosta 260 799 euroa.

Ostovelkoja virastolla oli tilinpäätöshetkellä melkein 230 000 euroa edellistä vuotta enemmän, yhteensä 743 889 euroa, eli 37 prosenttia vieraasta pääomasta. Ostovelosta yli puolet johtuu yhdestä energiategokkuuteen liittyvän sopimuksen laskusta.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Energiaviraston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Viraston johto vastaa siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat viraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Energiavirasto on arvioinut talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisesti viraston sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä.

Riskienhallinnassa virasto käyttää soveltuvin osin ISO 31 000 riskienhallinnan standardin mukaisia menetelmiä, joita täydentää ”kolmen puolustuslinjan malli”. Ensimmäisen puolustuslinjan muodostavat viraston substanssiryhmät, toisen viraston johto ja hallinto sekä kolmannen ulkopuoliset valvojat kuten viraston tilintarkastaja Valtiontalouden tarkastusvirastosta ja tulosohjaaja työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolta.

Virastossa riskienhallinta on osa vuotuista strategista suunnittelua ja tulossuunnittelua sekä tavoitteiden asettamista ja niiden toimeenpanoa. Riskit kytketään ensisijaisesti tulostavoiteasiakirjan mukaisiin tavoitteisiin ja riskiaspekti otetaan huomioon kaikissa viraston ohjeissa ja toimintatavoissa.

Toimintatavan tavoitteena on että sisäinen valvonta ja riskienhallinta mahdollistavat, että viraston riskiprofiili on ajan tasalla, jatkuvasti päivittyvä sekä kattaa viraston merkittävimmät riskit ja mahdollisuudet kaikkien substanssiosastojen ja hallinnon osalta.

Viraston sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa noudatettavat periaatteet on sisällytetty viraston riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeeseen sekä työjärjestykseen ja taloussääntöön.

Vuonna 2016 riskienhallinnan kehittämiskohteet määrittyivät vuoden 2015 riskienarvioinnin perusteella. Seuraavassa on lueteltu vuonna 2016 tehdyt keskeiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteet:

- Viraston riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohje uusittiin työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksen pohjalta;
- Viraston muun ohjeistuksen päivittämisessä huomioitiin myös riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan näkökulma;
- Viraston strategian sisältö konkretisoitiin tukemaan strategian täytäntöönpanoa;

- Riskienhallinta otettiin kiinteämmin osaksi johdon työskentelyä osana vuosikelloa;
- Viraston esimiehille järjestettiin esimieskoulutusohjelma, jonka tavoitteena oli muun muassa valmentavan johtamisen oppien vieminen osaksi käytännön johtamista;
- Riittävien resurssien takaamiseksi virasto käynnisti keskustelun työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Viraston johtoryhmä arvioi riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilaa loppuvuodesta 2016. Arvioinnin tuloksena oli nykytilan kartoittaminen ja kehittämiskohteiden löytäminen. Arvioinnin tukena hyödynnettiin edelleen myös viraston johtoryhmän vuonna 2015 tekemää EFQM-itsearviointia. Lisäksi virasto on käyttänyt ulkopuolista asiantuntijaa riskienhallintaan liittyvän tiedon keräämiseen ja arviointiin.

Arvioinnin perusteella viraston toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta kriittisiä asioita, joiden osalta ryhdytään toimenpiteisiin vuonna 2017, ovat:

- Energiaviraston riskienhallintaa kehitetään viemällä riskianalyysin ja riskikartoituksen tulokset osaksi riskienhallinnan varmistuskarttaa;
- Viraston henkilöstölle järjestetään koulutusta riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta;
- Viraston vastuualueiden riskienarviointia kehitetään ryhmätasolla;
- Viraston strategian jalkautusta jatketaan ryhmä- ja tiimitasolle strategian toimeenpanoa koskevan ohjeen mukaisesti;
- Viraston johdon toimintatapoja kehitetään osana johtamisjärjestelmän jalkautusta;
- Tietojärjestelmäinvestointien tarkoituksenmukaisen läpiviennin varmistamiseksi panostetaan tarvittavan henkilöosaamisen hankkimiseen sekä toimintatapojen kehittämiseen;
- Riittävien resurssien takaamiseksi virasto jatkaa keskustelua työ- ja elinkeinoministeriön kanssa

Koko riskiarviointi löytyy erillisestä taulukosta.

Tehtyjen toimenpiteiden ja arviointien perusteella voidaan todeta, että toiminnan ja talouden lainmukaisuutta ja talousarvion noudattamista, omaisuuden ja varojen turvaamista, toiminnan tuloksellisuutta sekä oikeiden ja riittävien tietojen antamista taloudesta ja tuloksellisuudesta varmistavat menettelyt ja järjestelyt ovat olleet riittäviä. Tämän perusteella viraston johdolla on kohtuullinen varmuus siitä, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat toimivaa.

Viraston sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetty tavoitteet.

1.9 Arviointien tulokset

Vuoden 2016 aikana ei Energiaviraston toiminnasta ole tehty laajempaa vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointia.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteutti Energiaviraston vuoden 2015 tilintarkastuksen osana ylimmän johdon menettelytapoja koskeneen tarkastuksen. Tarkastuksen aikana

tehtiin muutamia havaintoja, jotka koskivat matkamääräysten antamista, matkustusohjeistuksen yhdenmukaisuutta ja matkalaskujen sisältöä sekä päivärahojen maksamista. Muilta osin tarkastuksessa ei ilmennyt huomautettavaa ja ylimmän johdon menettelytapojen katsottiin olevan pääosin kunnossa. Energiavirasto on tarkastuksen huomioiden perusteella tehnyt tarvittavat muutokset toimintaprosesseihinsa ja ohjeisiinsa.

Viraston onnistumista asiakastyössä mitataan erityisesti joka toinen vuosi tehtävällä sidosryhmätutkimuksella ja vuosittain tehtävällä mainemittarilla. Virasto seuraa palvelukykyään myös joka toinen vuosi tehtävällä itsearviointilla. Arviointien tulokset on raportoitu edellä kohdassa 1.5.2 *Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu*.

Sen lisäksi, että viraston koko henkilöstö arvioi ja tunnistaa omaan työhönsä liittyviä riskejä, viraston johto tekee vuosittain riskienarvioinnin. Tämän arvioinnin tulokset on raportoitu edellä kohdassa 1.8 *Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma*.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Energiavirastossa ei havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2016 aikana.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuoden 2016 aikana Energiavirastossa ei ole tehty tuotantotukilain 51 §:n mukaista takaisinperintää, mutta sen sijaan on tehty kaksi 50 §:n mukaista tuen palautusta. Yhdessä tapauksessa tukea saatiin maksuna takaisin, toisessa tapauksessa palautus kuitattiin seuraavassa maksatuspäätöksessä. Muita tapauksia ei ollut ja yllämainittujen tapausten yhteenlaskettu rahamäärä jäi alle 1 500 euron.

Energiavirasto talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	2 908 163,78	3 107 856	3 033 247,26	-74 608,74	98
11.04.01. Arvonlisävero	19 618,14	17 856	17 856,00	0,00	100
11.19.10. Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella peritävä tuulivoimamaksu	2 888 545,64	3 090 000	3 015 391,26	-74 608,74	98
12. Sekalaiset tulot	93 712 547,46	70 600 000	71 179 260,15	579 260,15	101
12.31.99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	2 128 625,00	600 000	584 645,00	-15 355,00	97
12.31.99.3 Lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppatulot	2 128 625,00	600 000	584 645,00	-15 355,00	97
12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	91 583 922,46	70 000 000	70 594 615,15	594 615,15	101
12.32.99.05 Päästöoikeuksien huutokauppatulot	91 583 922,46	70 000 000	70 594 615,15	594 615,15	101
Tuloarviotilit yhteensä	96 620 711,24	73 707 856	74 212 507,41	504 651,41	101

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Käyttö vuonna 2016	Siirretty seuraavalle vuodelle
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	152 522 196,79	204 419 733	179 050 513,60	2 634 841,50	181 685 355,10	22 734 377,88	1 750 260,81	10 571 260,81	7 936 419,31	2 634 841,50
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 105 004,63	998 733	998 732,98		998 732,98	0,00				
32.40.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)	25 000,00	0	0,00		0,00	0,00				
32.60.01. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2v)	8 994 000,00	8 821 000	6 186 158,50	2 634 841,50	8 821 000,00	0,00	1 750 260,81	10 571 260,81	7 936 419,31	2 634 841,50
32.60.01.1.Toimintamenot (KPY)	6 294 000,00	6 221 000	4 388 270,71	1 832 729,29	6 221 000,00	0,00	1 051 595,01	7 272 595,01	5 439 865,72	1 832 729,29
32.60.01.2. Energian säästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (ulkoiset tilaukset) (KPY)	2 700 000,00	2 600 000	1 797 887,79	802 112,21	2 600 000,00	0,00	698 665,80	3 298 665,80	2 496 553,59	802 112,21
32.60.44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)	142 398 192,16	194 600 000	171 865 622,12		171 865 622,12	22 734 377,88				
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	335,70	1 080	1 080,00	0,00	1 080,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	335,70	1 080	1 080,00		1 080,00	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	152 522 532,49	204 420 813	179 051 593,60	2 634 841,50	181 686 435,10	22 734 377,88	1 750 260,81	10 571 260,81	7 936 419,31	2 634 841,50

Energiaviraston toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia valtuuksia.

ENERGIAVIRASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2016 - 31.12.2016		1.1.2015 - 31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 662 600,00		1 738 674,89	
Muut toiminnan tuotot	<u>71 210 460,15</u>	72 873 060,15	<u>93 779 547,46</u>	95 518 222,35
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	72 524,06		33 358,33	
Henkilöstökulut	4 742 910,88		5 025 639,29	
Vuokrat	462 647,48		619 539,69	
Palvelujen ostot	3 832 055,04		3 658 411,68	
Muut kulut	329 291,31		343 394,45	
Poistot	156 692,70		276 672,96	
Sisäiset kulut	<u>0,00</u>	<u>-9 596 121,47</u>	<u>14 758,53</u>	<u>-9 971 774,93</u>
JÄÄMÄ I		63 276 938,68		85 546 447,42
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 017,60		-119,74	
Rahoituskulut	<u>-83,98</u>	933,62	<u>-152,94</u>	-272,68
JÄÄMÄ II		63 277 872,30		85 546 174,74
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Elinkeinoelämälle	<u>171 865 622,12</u>	<u>-171 865 622,12</u>	<u>142 398 192,16</u>	<u>-142 398 192,16</u>
JÄÄMÄ III		-108 587 749,82		-56 852 017,42
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veroluonteiset maksut	3 015 391,26		2 888 545,64	
Perityt arvonlisäverot	17 856,00		19 618,14	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-999 812,98</u>	<u>2 033 434,28</u>	<u>-1 105 340,33</u>	<u>1 802 823,45</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-106 554 315,54</u>		<u>-55 049 193,97</u>

ENERGIAVIRASTON TASE

	31.12.2016		31.12.2015	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	793 991,14		586 542,74	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>100 530,26</u>	894 521,40	<u>217 152,92</u>	803 695,66
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		894 521,40		803 695,66
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	374 476,83		145 179,00	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>31 131,01</u>	<u>405 607,84</u>	<u>1 640,93</u>	<u>146 819,93</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		405 607,84		146 819,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 300 129,24</u>		<u>950 515,59</u>

ENERGIAVIRASTON TASE

	31.12.2016		31.12.2015	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	0,00		0,00	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-948 607,48		-667 053,48	
Pääoman siirrot	106 781 332,15		54 767 639,97	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	<u>-106 554 315,54</u>	-721 590,87	<u>-55 049 193,97</u>	-948 607,48
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	743 888,89		514 812,12	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	95 531,42		104 107,38	
Edelleen tilittävät erät	78 805,22		83 314,15	
Siirtovelat	<u>1 103 494,58</u>	<u>2 021 720,11</u>	<u>1 196 889,42</u>	<u>1 899 123,07</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		2 021 720,11		1 899 123,07
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 300 129,24</u>		<u>950 515,59</u>

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Vuosi 2016 on Energiaviraston ensimmäinen Kieku-vuosi.

Tällä ei ole oleellisia vaikutuksia tilinpäätökseen tai sen laadintaan, paitsi poistojen osalta.

Poistosuunnitelma on Kiekun myötä muuttunut: vuodesta 2016 alkaen poistetaan itsevalmistetut ja teetetyt IT-järjestelmät viidessä vuodessa. Aiempi poistoaika oli kolme vuotta. Tämä pienentää poistoja aluksi.

Energiaviraston tilinpäätöseriin ei sisälly oleellisia edelliseen tilikauteen kohdistuvia tuottoja tai kuluja eikä talousarviotuloja tai -menoja.

Varainhoitovuoden jälkeen ei ole tiedossa olennaisia tapahtumia.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.60.01.	Bruttomenot	10 799 555,15	10 421 000	7 880 976,10	10 515 817,60					9 631 236,91	
Energiaviraston toiminta- menot (nettob) (S2V)	Bruttotulot	1 805 555,15	1 600 000	1 694 817,60	1 694 817,60					1 694 817,60	
	Nettomenot	8 994 000,00	8 821 000	6 186 158,50	2 634 841,50	8 821 000,00	0,00	1 750 260,81	10 571 260,81	7 936 419,31	2 634 841,50

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia arviomäärärahojen ylityksiä.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia peruutettuja siirrettyjä määrärahoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2016	2015
Henkilöstökulut	4 009 740,62	4 150 746,21
Palkat ja palkkiot	3 743 422,11	3 927 711,80
Tulosperusteiset erät	205 621,09	211 781,30
Lomapalkkavelan muutos	60 697,42	11 253,11
Henkilösivukulut	733 170,26	874 893,08
Eläkekulut	633 734,65	766 893,95
Muut henkilösivukulut	99 435,61	107 999,13
Yhteensä	4 742 910,88	5 025 639,29
Johdon palkat ja palkkiot, josta	104 653,41	108 383,02
- tulosperusteiset erät	1 080,63	1 473,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	1 200,00	1 140,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	960,00	900,00

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia talousarvionaloudesta annettuja lainoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia arvopapereita ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseen rahoituseriä ja velkoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassaolevat takaukset ja takuut

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia valtiontakauksia ja -takuita.

Muut monivuotiset vastuut ja valtion toissijaiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	554 986,80	555 961,14	463 300,95	0,00	0,00	1 019 262,09

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	554 986,80	555 961,14	463 300,95	0,00	0,00	1 019 262,09

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisällyttömät rahastoidut varat

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisällyttömiä rahastoituja varoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Energiaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Energiavirastolla ei ole liitteen mukaisia tietoja ilmoitettavanaan.

6. Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2017.

Ylijohtaja

Simo Nurmi